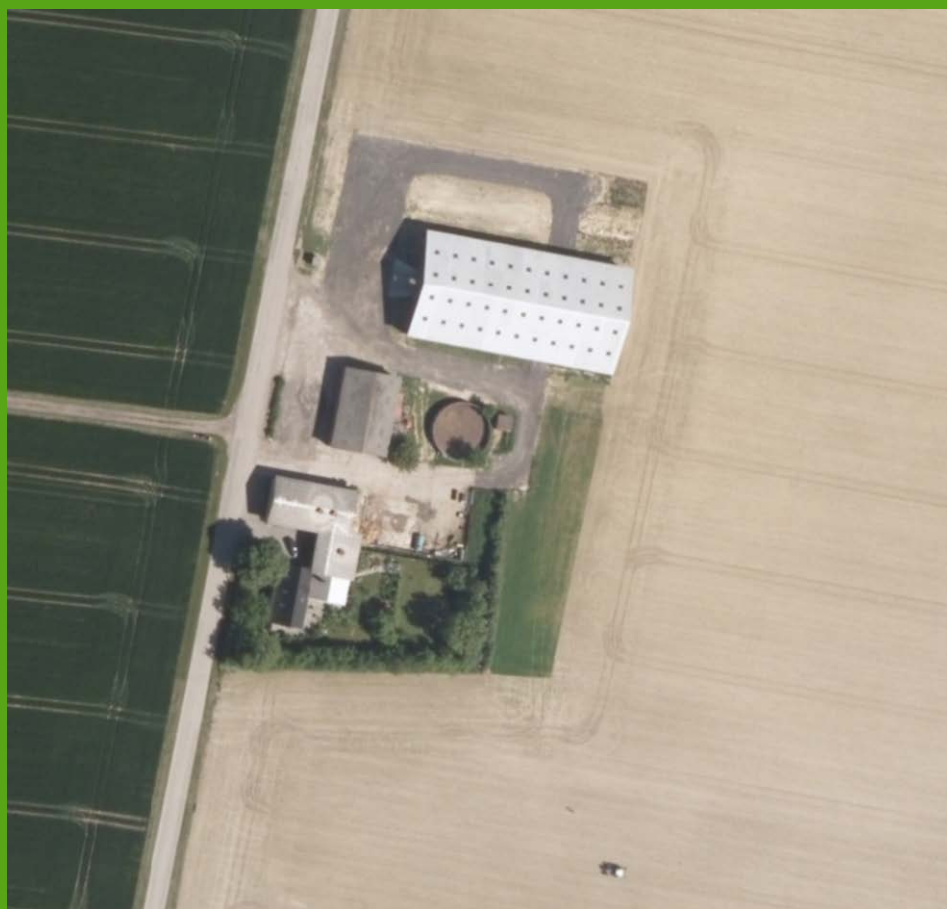

§ 11 Miljøgodkendelse

Langholmvej 31
4983 Dannemare

§ 11 miljøgodkendelse efter LBK nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

5. december 2014

Datablad

§ 11 miljøgodkendelse efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Dato for godkendelse: 5.12.2014

Ejendommens adresse: Langholmvej 31
4983 Dannemare

Ejer: Steen Vang Johansen
Langholmvej 31
4983 Dannemare

Matrikler under ejendommen: 15a, Dannemare By, Dannemare
17a, Dannemare By, Dannemare
18a, Dannemare By, Dannemare
32a, Dannemare By, Dannemare

Ejendomsnummer: 3600021545
CVR-nummer: 10881005
P-nummer: 1000147023
CHR-nummer: 76575

Landbrugskonsulent: Anny Hansen, Landbo Syd

Sagsbehandler: Dorte Prip Lahrmann

Naturkonsulent: Aglaja
v/ Eigil Plöger
Lundevej 48, Vråby
4652 Hårlev

Tilsynsmyndighed: Lolland Kommune
Jernbanegade 7
4930 Maribo

Læsevejledning

Miljøgodkendelsen indeholder en række afsnit med en miljøteknisk redegørelse og efterfølgende kommunens bemærkninger. I hvert afsnit er der en vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af natur, miljø og naboer, samt eventuelle vilkår knyttet til afsnittet.

1	Resumé og samlet vurdering	s. 3
2	Generelle forhold	s. 6
3	Ejendommens planmæssige og landskabelige forhold	s. 9
4	Husdyrhold, staldanlæg og drift	s. 12
5	Gødningsproduktion og –håndtering	s. 16
6	Forurening og gener fra husdyrbruget	s. 17
7	Påvirkning af arealerne	s. 29
8	BAT – bedst tilgængelige teknologi	s. 47
9	Alternative løsninger og 0-alternativ	s. 53
10	Egenkontrol og dokumentation	s. 53
11	Bilag	s. 54
	1. Samlet vilkårsliste	
	2. Situationsplan	
	3. Landskabsvurdering	
	4. Liste over bilag IV arter i Lolland Kommune	
	5. Kort over vandhuller med Bilag IV-padder og kategori 3 natur	
	6. Udpegningsgrundlag for Natura 2000 områder 178 og 179	
	7. Kilder og referencer anvendt i naturvurdering	
	8. Udspretningsarealer	
	9. Beredskabsplan	

1. Resumé og samlet vurdering

Ansøgningen er indsendt af LandboSyd, på vegne af gårdejer Steen Vang Johansen, i sin endelige form i juni 2013.

Der ansøges om en udvidelse af ejendommens dyrehold fra 86 til 550 ungtyre. Dette svarer til en stigning i årsproduktionen på 165,19 dyreenheder, fra 31,62 til 196,81 DE.

I forbindelse hermed opføres ny stald på 1740 m², hvor der vil være 450 stiplader. Kalve op til 85 kg vil komme til at gå i eksisterende stald. På ansøgningstidspunktet er dyreholdet spredt på 3 ejendomme, men samles i den ansøgte godkendelse på Langholmvej 31. Alle dyrene vil fremover gå på dybstrøelse.

Til bedriften hører 347,67 ha i omdrift, fordelt på 4 ejede ejendomme og 8 forpagtninger.

Byggeriet ønskes påbegyndt, når godkendelsen foreligger.

1.2 Samlet vurdering

Lolland Kommune vurderer at den ansøgte udvidelse af produktionen kan gennemføres på de i denne miljøgodkendelse givne vilkår, uden at give anledning til væsentlig negativ påvirkning af det omgivende miljø.

Udvidelsen vurderes ikke til at give anledning til lugtproblemer eller andre væsentlige gener for ejendommens naboer. Det er endvidere vurderet, at beskyttede naturtyper og deres tilhørende dyre- og plantearter ikke vil blive væsentligt påvirket af udvidelsen. Der er lavet en særlig vurdering af projektets mulige påvirkning af sårbare naturområder og naturen i de nærmeste natura 2000 områder.

Det er via ansøgningssystemets beregninger godtgjort, at anlægget og udspretningsarealerne ikke vil give anledning til en øgning i ammoniak-emission samt udvaskning af nitrat og fosfor, der vil have negativ effekt på søer, vandløb og hav.

1.3 Offentlighed

Orientering om udkast til denne godkendelse, samt oplysning om, hvordan det samlede udkast kunne rekvireres, er jf. godkendelseslovens § 55, stk. 4 sendt til ejer og lejer af beboelsesejendomme indenfor 300 meter af ejendommen. Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er ejer/lejer af ejendomme udenfor dette område, der vil kunne blive påvirket med en væsentlig gene som f.eks. øget lugt, trafikbelastning eller støj. Ud over ansøger selv, er følgende ejendomme blevet hørt:

Skovvej 3, 4983 Dannemare
Langholmvej 27, 29, 4983 Dannemare
Husbyvej 3, 4, 6, 4983 Dannemare

Der var 3 ugers frist til afgivelse af bemærkninger til udkastet til miljøgodkendelsen, til og med den 24.11. 2014.

Der indkom ingen bemærkninger i høringsperioden

1.4 Klagevejledning

Klage over afgørelse om miljøgodkendelse

Orientering om denne godkendelse er offentliggjort på Lolland Kommunes hjemmeside fra den 5.12. 2014 med 4 ugers frist for at klage skriftligt over afgørelsen til Natur- og Miljøklagenævnet. Fristen for klage over afgørelsen er derfor den 2. januar 2015 indenfor normal arbejdes tids ophør. Klagen skal være dokumenteret modtaget af Lolland Kommune inden klagefristens udløb.

Alle med en særlig individuel interesse i sagen, naboer samt ansøger og en række organisationer er klageberettigede.

Eventuel klage stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men fremsendes til Lolland Kommune, Jernbanegade 7, 4930 Maribo eller på mail til lolland@lolland.dk. Lolland Kommune sender herefter klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med sagens øvrige akter og Lolland Kommunes bemærkninger til klagen.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en evt. klage, at klageren indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. Klagenævnet sender kvitteringsbrev og opkræver selv gebyret.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det skal bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er en forlængelse af frist for udnyttelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret ikke.

Supplerende oplysninger om Natur- og Miljøklagenævnet og fremsendelse og behandling af klager findes på www.nmk.dk.

En eventuel klage vil have opsættende virkning, medmindre klagenævnet bestemmer noget andet.

Godkendelsen er fremsendt til følgende:

- Ansøger, Langholmvej 31, 4983 Dannemare – sjoha@live.dk
- Ansøgers konsulent, LandboSyd – aha@landbosyd.dk
- Naturcenter Storstrøm – sto@nst.dk
- Embedslægerne/Sundhedsstyrelsen – sjl@sst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening (DN) – dnlolland-sager@dn.dk
- Det Økologiske Råd – husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF) – natur@dof.dk, lolland@dof.dk
- Danmarks Sportsfisker Forbund – post@sportsfiskerforbundet.dk

- Danmarks Fiskeriforening – mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen – nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet – fbr@fbr.dk
- Friluftsrådet – fr@friluftsrådet.dk
- Friluftsrådet Storstrømmen – jakobsen.terkel@gmail.com
- Dansk Botanisk Forening – perh@snm.ku.dk

Denne godkendelse kan desuden indbringes for Domstolene indenfor 6 måneder efter denne afgørelse er offentliggjort i henhold til Husdyrgodkendelsesloven § 90.

Lolland Kommune den 5. december 2014

Fagkoordinator

Dorthe Prip Lahrmann

2. Generelle forhold

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen beliggende Langholmvej 31, 4983 Dannemare, samt aktiviteter på de i godkendelsen beskrevne arealer.

Afgørelsen omfatter alene forholdet til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. Tilladelse/godkendelse og/eller dispensation efter anden lovgivning, f.eks. Naturbeskyttelsesloven og Byggeloven skal indhentes særskilt.

Godkendelsen træder i kraft 5.12.2014.

2.1 Meddelelsespligt

Ud over det i denne miljøgodkendelse beskrevne, må der ikke ske udvidelse eller ændring i dyreholdet, herunder stalde, udspretningsarealer mv., før ændringen er anmeldt og godkendt af tilsynsmyndigheden.

Udskiftning af arealer skal anmeldes til kommunen. Udskiftning af arealer kan ske uden en ny godkendelse, såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare, jf. § 15 i Lov om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug.

Kommune skal underrettes, når bedriften:

- ejerskiftes
- skifter driftsleder
- indstiller driften i en periode

Bedriftens skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser, også selv om disse måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

2.2 Udnyttelse af godkendelsen

Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra den er meddelt.

Hvis den meddelte miljøgodkendelse, ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år, betragtes det som kontinuitetsbrud. Herefter vil den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, bortfalde. Det er ikke hensigten at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

2.3 Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløber 5.12.2022. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Det samme er tilfældet, hvis der sker væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik således, at der skabes mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger, eller hvis der af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.

2.4 Revurdering af godkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2022.

Det skal bemærkes at tilsynsmyndigheden altid kan revidere vilkårene i en godkendelse for at forbedre husdyrbrugets egenkontrol eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

2.5 Lovgrundlag

Godkendelsen er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger på baggrund af ansøgningsmaterialet og bl.a. følgende lovgivning samt vejledninger fra Miljøstyrelsen:

Ansøgning nr. 22779, version 6 med bilag, som endelig modtaget 10.6.2013.

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 samt lovbemærkninger og senere ændringer (Husdyrgodkendelsesloven)

Bekendtgørelse nr. 1172 af 4. oktober 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug samt lovbemærkninger og senere ændringer

Bekendtgørelse nr. 764 af 28/06/2012 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.)

Bek. 408 af 01-05-2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Miljøstyrelsens on-line wiki-vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

2.6 GENERELLE VILKÅR

- Husdyrbruget skal etableres og drives som beskrevet i ansøgningen og de supplerende oplysninger, samt som det er beskrevet i godkendelsen, med mindre vilkår og senere afgørelser foreskriver andet.
- Godkendelse bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet senest 2 år efter at den er meddelt.
- Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt for medarbejderne på ejendommen. Al driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold. Den del af godkendelsen der vedrører udspretningsarealerne, skal være kendt og tilgængeligt for personer beskæftiget med arealdriften.
- Udskiftning af arealerne indeholdt i denne godkendelse skal forud anmeldes til kommunen inden planårets begyndelse, jf. § 16 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.
- Ved husdyrholdets ophør skal der foretages følgende foranstaltninger:
  - Alle anlæg skal tømmes og rengøres, og husdyrgødning skal bortskaffes efter gældende regler.

- Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald mv. skal bortskaffes i henhold til gældende affaldsregulativ.

3. Ejendommens planmæssige og landskabelige forhold

Ejendommen Langholmvej 31 ligger i landzonen, ca. 900 meter syd for Dannemare, der er nærmeste byzone. Nærmeste samlede bebyggelse er ligeledes Dannemare. Nærmeste nabobeboelse er Langholmvej 29, beliggende 139 meter nord for den nye stald.

Stalden der skal bygges, vurderes at være erhvervsmæssig nødvendig for ejendommens drift, og opføres i sammenhæng med eksisterende bebyggelse.

Den nye dybstrøelsesstaldbygning vil være på 1740 m², og ligge øst-vestlig retning, nord for ejendommens andre bygninger. Bygningen opføres i røde stålplader og træpalisader, og med gråt tag. Bygningens farver holdes i grå og rødbrune jordfarver.

Situationsplan over ejendommens bygninger findes på bilag 2.

Ejendommens placering i forhold til anden bebyggelse:

3.1 Generelle afstandskrav

Staldens placering i forhold til afstandskrav jf. §§ 6 og 8 i Husdyrgodkendelsesloven

	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	850 m	Sydlig del af Dannemare	50 m
Sommerhusområde	2.700 m	Mod syd, ved kysten	50 m
Lokalplanlagt område	>1.000m	Lokalplan 381-33, Dannemare	50 m
Nabobeboelse	139 m	Langholmvej 29	50 m
Samlet bebyggelse	850 m	Sydlig del af Dannemare	50 m
Naboskel	116 m	Mod syd, matr. nr. 39d	30 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>1.000m		25 m
Alment vandforsyningsanlæg	>1.000m	Dannemare Vandværk	50 m
Ikke-almment vandforsyningsanlæg	123 m	Husbyvej 2	25 m
Vandløb	425	Syd for ejendom	15 m
Dræn	85 m		15 m
Sø	337 m	Mod sydvest	15 m
Offentlig vej/privat fællesvej	25 m	Langholmvej	15 m

3.2 Bygge og beskyttelseslinjer

Ejendommen ligger udenfor alle bygge- og beskyttelseslinjer. Nærmeste byggelinje er omkring Kongeskov, der ligger 1,4 km sydvest for ejendommen. Ejendommen ligger udenfor lokalplanlagte områder og inden for kommuneplanens¹ udpegede jordbrugsområder. Jordbrugsområderne er jf. kommuneplanen primært forbeholdt jordbrugserhvervene.

3.3 Landskabelige forhold

Ejendommen er desuden beliggende inden for det Nationale Geologiske Interesseområde Dannemare. Jf. kommuneplanen skal der tages særligt hensyn til de geologiske interesser. Byggeri mv. der kan sløre landskabets dannelsesformer, skal søges udført på andre lokaliteter, og kan kun finde sted hvis der ikke kan findes et alternativ.

3.4 Afskæringskriterierne

Husdyrloven indeholder 4 afskæringskriterier, i forhold til ammoniak, lugt, fosfor og nitrat.

Ammoniak

- Det er ikke noget generelt krav til ammoniaktab fra dybstrøelsesstalde.
- Det individuelle ammoniakkrav er overholdt, da merbelastningen i nærmeste naturområde samt nærmeste levesteder for bilag IV arter, er beregnet til 0,0 kgN/ha.

Lugt

- Lugtkravene er overholdt både i forhold til enkel bolig, samlet bebyggelse og byzone. Genekriteriet er overholdt, da afstanden til alle tre typer af bebyggelse er mere end 1,2 gange geneafstanden.

¹ Kommuneplan 2010-2022 for Lolland Kommune, 2010.

Fosfor

- Alle udbringningsarealer ligger i fosforklasse 0, og kravet til P-overskud er overholdt

Nitrat

- En lille del af udspretningsarealet er beliggende i nitratklasse 1, hvilket resulterer i en reduktionsprocent på 99,18%. Kravet til nitrat i forhold til overfladevand er overholdt ved et dyretryk på 1,47 DE/ha i forhold til et maksimalt dyretryk på 1,49 DE/ha.
- Ingen af udspretningsarealerne ligger indenfor nitratfølsomme indvindingsområder.

3.5 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Lolland Kommune vurderer, at ejendommen overholder alle afstandskrav i henhold til §§ 6 og 8 i Husdyrgodkendelsesloven. Der kræves derfor ingen yderligere dispensationer i forhold hertil.

Der er i forbindelse med godkendelsen udarbejdet en landskabsvurdering i forhold til det nationale Geologiske Interesseområde. Der fremkom i denne 2 forslag til alternativ placering af ny stald. Ansøger har valgt den ene af disse løsninger. Den samlede landskabsvurdering kan ses i bilag 3.

Det vurderes, at hvis bygningen opføres som ansøgt, vil ejendommen fremstå som en driftsmæssig enhed, der ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet. Det vurderes samlet, at udvidelsen ikke vil være i strid med områdets planmæssige landskabsmæssige forhold.

Alle afskæringskriterier i forhold til ammoniak, lugt, nitrat og fosfor er overholdt.

3.6 PLANMÆSSIGE OG LANDSKABELIGE VILKÅR

- Der må ikke etableres nogen former for hegn og beplantning øst for ejendommen.
- Den nye bygning skal opføres i farver og materialer der matcher det eksisterende byggeri.
- Ved bedriftens ophør skal alle anlæg tømmes og rengøres for husdyrgødning, og restkemikalier, olieaffald, medicinaffald mv. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

4. Husdyrhold, staldanlæg og drift

Husdyrhold og staldindretning

Ejendommens nuværende dyrehold består af tyrekalve, tung race, 40-220 kg på dybstrøelse, og ungtyre, tung race, 220-440 kg på spaltegulv. Alle står i den eksisterende stald.

Dyreholdet ønskes ændret, sådan at ungtyrene fremover også går på dybstrøelse i stedet for spalter. Tyrekalvene skal gå på dybstrøelse i den gamle stald fra 55 til 80 kg, og herefter flyttes til den nye stald.

Samlet set stiger dyreholdet fra 31,62 DE til 196,81 DE, beregnet på ansøgningstidspunktet.

	Tyrekalve tung race, på dybstrøelse	Ungtyre tung race, på spaltegulv	Ungtyre tung race, på dybstrøelse
Nudrift	86 (10,12 DE)	86 (21,50 DE)	0
Ansøgt drift	550 (64,71 DE/år)	0	550 (137,50 DE/år)

Der er ikke udegående dyr på ejendommen.

I ansøgt drift modtages tyrekalvene i hold hver anden uge. De installeres i småkalvestalde (bygning 2 og 2a). Når dyrene er ca. 2,5 mdr. og vejer ca. 80 kg, flyttes de til ny slagtekalvestald (bygning 17), hvor de går indtil de skal slagtes ved ca. 440 kg.

4.1 Fodring

Der fodres med halm, tilskudsfoder og valset korn. Halm opbevares i lader på Husbyvej 2 og Langholmvej 35. En gang ugentligt køres halm til laden på Langholmvej 31. Der er på ansøgningstidspunktet en 12 tons fodersilo i laden på Langholmvej 31, og der etableres på sigt yderligere to fodersiloer i samme lade. Tilskudsfoder blæses fra lastbil til siloerne. Korn vales og blandes med tilskudsfoder i ladens foderanlæg.

4.2 Ensilage

Der anvendes ikke ensilage på ejendommen.

4.3 Energi- og vandforbrug

Produktionens energiforbrug sker primært som elektricitet, der anvendes til belysning, højtryksrenser, pumper, ventilation, frostsikring af drikkevand og andre tekniske installationer. Derudover vil der være et lidt stigende forbrug af dieselolie som følge af et stigende transportbehov for halm og husdyrgødning. Staldene er uopvarmede.

Elektricitetsforbruget ventes at stige ca. 10 %, fra 22400 kWh til 27.000 kWh.

Dieselforbruget forventes at stige ca. 15 %, fra 52000 liter til 60000 liter.

4.4 Spildevand og regnvand

Der anvendes primært vand til drikkevand til dyrene, og der ud over til sprøjtning og maskinvask. Der sker ikke regelmæssig vask af staldanlægget. Ejendommen er tilsluttet Vesterborg Vandværk. Det er kun mængden af drikkevand til dyrene der forventes at stige, og stigningen er beregnet til lidt over 600%, svarende til stigningen i produktionen.

Ændringerne i spildevandsafledning består primært af overfladevand fra møddingspladsen, samt tagvand fra den nye staldbygning. Al overfladevand fra møddingsplads og vaskeplads

ledes til gyllebeholder, og udspredes årligt på ejendommens marker. Tagvand fra den nye staldbygning opsamles og nedsives via faskiner.

4.5 Affald

Ejendommen råder over dagrenovationsbeholder til almindeligt husholdningsaffald, som afhentes hver 14. dag. Til affald fra driften er opsat 800 liters industricontainer i laden. Denne er tilmeldt 14. dages tømningsskema. Andet affald bortskaffes i henhold til følgende skema:

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Bygning 3	Olieleverandør	Olieleverandør	600 l	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	Bygning 3	Ejer	Kommunal modtagestation	20 stk.	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	Plastcontainer i bygning 3	Ejer	Jernhandler	1 stk.	16.06.01	05.99
Spraydåser	Bygning 3	Ejer	Kommunal modtagestation	15 stk.	15.01.10	23.00
Medicinrester	Medicinskab i bryggers/forrum, bygning 4	Dyrlægen	Dyrlægen	< 1 kg	18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	1 slagfast plastbeholder i forrum, bygning 4	Dyrlæge	Dyrlæge	< 1 kg	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	Kasse i bryggers, bygning 4	Ejer	Kommunal modtagestation	< 1 kg	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Container på 800 l i bygning 2	John Maj	Affaldsforbrænding	800 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Container på 800 l i bygning 2	John Maj	Affaldsforbrænding	20 stk.	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer	Kasse i værksted i bygning 3	Ejer	Kommunal modtagestation	15 stk.	20.01.21	79.00
Overdækningsplast + tomme sække af plast	Container på 800 l i bygning 2	John Mai	Affaldsforbrænding	800 kg	15.01.02	52.00
Jern og metal	Bygning 3	Ejer	Skrothandler	500 kg	02.01.10	56.20
Tomme olietromler og olietanke	Værksted i bygning 3	Olieselskab	Olieselskab	3 stk.	15 01 04	
Tomme medicinglas	Dagrenovation	John Mai	Affaldsforbrænding	2 kg	15..01.07	51.00
Paller	Bygning 3	Ejer / leverandør	Containerplads eller retur til leverandør	25 stk.	15.01.03	62.00
Døde dyr	Afhentningsplads	Daka	Daka	32 stk.	02.01.02	66.00

4.6 Råvarer og hjælpestoffer

Ejendommen råder over 2 olietanke. Stuehusets fyringsolietank er på 1500 liter, og den er nedgravet. Den er fremstillet i 1992.

Dieselolietank på 5900 liter er placeret i værkstedsladen (bygning 3), og er fra 2008. Dieseltanken har påfyldningspistol med autostop.

Olie- og kemikalieaffald opbevares i værkstedsladen på fast gulv uden afløbsmuligheder. Spild kan hurtigt og effektivt samles op. Kemikalier opbevares aflåst i tilbygning til værkstedsladen.

4.7 Driftsforstyrrelser eller uheld

Den største risiko for uheld og forurening vurderes at være i forbindelse med håndtering af pesticider, flydende husdyrgødning samt brændstof. Opbevaring af disse er beskrevet ovenfor.

Pesticider

Al påfyldning og opblanding af pesticider, samt vask af sprøjteudstyr sker i marken, da der på godkendelsestidspunktet ikke er en vaske- og fyldplads for pesticidudstyr på ejendommen.

Flydende husdyrgødning

Gyllebeholder tømmes af maskinstation. Der anvendes udstyr med sugetårn, og tømning foregår fra beholderens nordlige side, hvor der ikke er adgang til afløb til overfladevandsystemet.

Brændstof påfyldes altid under opsyn, og brændstoftanken står på fast bund uden afløb.

Der er udarbejdet en beredskabsplan så forholdsregler i forbindelse med rørbrud, uheld med spildevand, brand mv. er beskrevet. Anlægget efterses dagligt for utætheder mv., og der foretages service på anlæggene løbende efter behov. Beredskabsplan er vedlagt som bilag 9.

4.8 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Lolland Kommune vurderer, at der ved at drift som beskrevet i ansøgningen, ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne i forbindelse med fodring af dyrene.

En stigning i energiforbrug på 15-20 % vurderes til at være rimelig, set i forhold til produktionens udvidelse. Stigningen i vandforbrug afspejler den stigende produktion, og forbruget kan ikke nedsættes væsentligt her ud over.

Afledningen af overfladevand og spildevand vurderet til at være i orden, og i overensstemmelse med kommunens spildevandsplan.

Der er redegjort nøje for bortskaffelse af driftens affaldstyper, og det vurderes at kommunens affaldsregulativ er overholdt.

Bedriften har udarbejdet en beredskabsplan, hvor forholdsreglerne ved de forskellige mulige typer uheld er beskrevet.

4.9 DRIFTSVILKÅR

- Med denne miljøgodkendelse gives der tilladelse til en maximal årsproduktion på i alt 550 tyrekalve og ungtyre af tung race, i vægtintervallet 55 til 440 kg. Dette svarer til 196,81 DE på ansøgningstidspunktet.

- Almindelige sæsonudsving pga. dyreholdets størrelse som følge af tilpasninger og ændrede alder/vægtintervaller accepteres indenfor en maximal afvigelse på +/- 10%, så længe det maximale antal DE ikke overskrides.
- I staldene skal der strøs halm i mængder der sikrer at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen.
- Der skal til stadighed tilstræbes en god hygiejne omkring stald og lager, herunder sikres at fodringsanlæg og opbevaringsanlæg holdes rydelige og renholdte.
- Drikkevandsystemet skal drives og vedligeholdes således, at unødigt spild undgås.
- Al vand fra vask af stalde, inventar samt foderrekvisitter og lignende skal føres til godkendt opsamlingsbeholder.
- Al vask af maskiner og redskaber hvorfra der kan forekomme gødningsrester skal foregå på møddingsplads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder.
- Al vask af maskiner og redskaber hvorfra der kan forekomme pesticidrester, skal foregå i marken, eller på vaskeplads der opfylder gældende krav i Vaskepladsbekendtgørelsen².
- Al påfyldning af pesticider skal ske i marken eller på vaskeplads der opfylder gældende krav i Vaskepladsbekendtgørelsen, og påfyldning af vand til opblanding må ikke ske ved opsugning fra søer, vandløb, brønde eller lignende.
- Tagvand fra den nye stald skal nedsives på ejendommen, og må ikke ledes til dræn eller andre former for afløb.
- Døde dyr skal opbevares på befæstet areal uden mulighed for afløb, samt afdækket på en måde, der umuliggør rotter og andre dyr at komme i kontakt med dem.
- Dokumentation for korrekt bortskaffelse af farligt affald, inkl. rester af pesticider, skal opbevares i mindst 5 år og forevises eller fremsendes til kommunen efter anmodning.
- Olieprodukter og pesticider skal opbevares og håndteres på en sådan måde, at der ikke er risiko for spild. Oplag må ikke medføre risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vand, grundvand, luft eller kloak.
- Bedriftens beredskabsplan skal revideres årligt. Den skal være synlig og tilgængelig i arbejdsområdet, samt være affattet i et sprog der kan læses af alle ansatte.
- Beredskabsplanens indhold skal være kendt af alle bedriftens ansatte, og udleveres til indsatsleder og miljømyndighed i forbindelse med uheld, brand og lignende.
- Ved driftsuheld hvor der opstår risiko for forurening, er der pligt til straks at melde dette til alarmcentralens 112, samt kommunens tilsynsmyndighed.

---

² Bekendtgørelse nr. 1355 af 14/12/2012 om påfyldning og vask mv. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler

5. Gødningsproduktion og –håndtering

Gødningstyper og mængder

Husdyrgødning

Al produceret husdyrgødning er i form af fast gødning og dybstrøelse. Dybstrøelsen køres direkte fra stald til marken.

Fast gødning

Fast gødning produceres i småkalvestalden, hvor tyrekalvene står indtil de er 2½ måned gamle, og der er daglig udmugning. På årsbasis bliver det jf. standardtal til 57 tons fast gødning, svarende til 97 m³.

Dybstrøelse

Dybstrøelse produceres i de resterende staldafsnit, hvor der er årlig tømning af staldene. Dybstrøelsen udbringes direkte, eller lægges i markstak. Den årlige samlede produktion af dybstrøelse er jf. standardtal 1842 tons, svarende til 3131 m³. Så meget som muligt udbringes direkte på markerne, og resten lægges i markstak.

Det er af ansøger oplyst, at markstakke overdækkes, og at oplaget ikke ligger længere end 12 måneder samme sted, og ikke på samme sted indenfor 5 år. Markstakkes placering noteres altid på kort

5.1 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ejendommen råder ikke over en møddingsplads i nudrift. Der skal derfor etableres en plads med tæt bund og afløb til beholder, inden udvidelsen kan foretages. Ansøger har foreslået at renovere ældre møddingsplads på ca. 100m³, hvilket vil give en opbevaringskapacitet til på 12 måneder.

Da al fast gødning og dybstrøelse i ansøgt drift opbevares enten på fast bund med afløb til gyllebeholder, eller som dybstrøelse i overdækket markstak, vurderes ammoniakfordampningen at være nedsat mest mulig, og leve op til BAT-krav.

Der er i afsnit 10 om egenkontrol indsat vilkår om notering af markstakkens placering.

5.2 VILKÅR I FORHOLD TIL GØDNINGSPRODUKTION OG HÅNDTERING

- Der skal på ejendommen etableres mindst 100m³ opbevaringskapacitet til fast gødning/dybstrøelse, i form af møddingsplads med tæt bund og afløb til gyllebeholderen. Pladsen skal være etableret, inden udvidelse i dyrholdet påbegyndes.
- Fast gødning der ikke udbringes direkte, skal placeres på møddingsplads indtil det kan udbringes.
- Fast gødning skal være overdækket med f.eks. fiberdug, på den del af møddingspladsen, hvor der ikke sker daglig tilførsel.
- Markstakke med dybstrøelse skal placeres minimum 100 meter fra nabobeboelser og tilhørende haver, samt minimum 300 meter fra samlet bebyggelse og byzone.

6. Forurening og gener fra husdyrbruget

6.1 Ammoniak

Fordampning og generelt reduktionskrav

Påvirkningen af kvælstofbelastningen i form af fordampet ammoniak fra ændringen i husdyrbruget skal vurderes i forhold til sårbare naturområder og arter samt i forhold til internationale naturbeskyttelsesområder.

Fordampningen i nudrift er beregnet til 352,01 Kg N/år og i ansøgt produktion beregnet til 1.810,25 Kg N/år. Ændringen i produktion medfører en meremission i ammoniakfordampningen på beregnet 1.458,24 Kg N/år.

Da ansøgningen er indsendt første gang efter 15. marts 2011, er der ingen generelle reduktionskrav til den del af kvælstofudskillelsen, som vedrører fast gødning og dybstrøelse på stald.

§ 7-naturområder (Naturområder beskyttet af § 7 i Lov miljøgodkendelse af husdyrbrug mv.)

Efter ændringen af husdyrloven i april 2011, blev lovens § 7 ændret, således den ammoniakfølsomme natur blev opdelt i tre kategorier.

Kategori 1-natur

Denne kategori omfatter de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Naturtyperne kan ses i bilag 2 i bek. om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.

For de Natura 2000-naturtyper, som ikke er kortlagt (primært søer), skal kommunen vurdere den eventuelle påvirkning. Ud over søer drejer det sig om Klinter eller klipper ved kysten (1230), Forstrand og begyndende klitdannelser (2110), Hvide klitter og vandremiler (2120), Kystklitter med havtorn (2160), Kystklitter med gråris (2170), Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter (8220) og Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesamfund (8230).

Kategori 1-natur omfatter ligeledes § 3-heder og -overdrev indenfor Natura 2000-områder, som ikke er nævnt ovenfor.

Det skal bemærkes, at ikke alle naturområder, særligt søer, kan findes i ansøgningssystemet eller kan findes i et offentligt tilgængeligt lag på Danmarks Miljøportal (www.arealinformation.dk), idet det først kræver en konkret besigtigelse for at bestemme søernes naturtype.

For kategori 1-natur gælder at den totale ammoniaktilførsel på naturområdet ikke må overskride følgende beskyttelsesniveau:

- 0,2 kg N/ha ved mere end 2 husdyrbrug (mere end 1 ejendom udover ansøger)
- 0,4 kg N/ha ved 2 husdyrbrug (ansøger samt 1 ejendom)
- 0,7 kg N/ha ved 1 husdyrbrug (ansøger)

Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):

- antal husdyrbrug over 15 DE indenfor 200 meter +
- antal husdyrbrug over 45 DE indenfor 200-300 meter +
- antal husdyrbrug over 75 DE indenfor 300-500 meter +

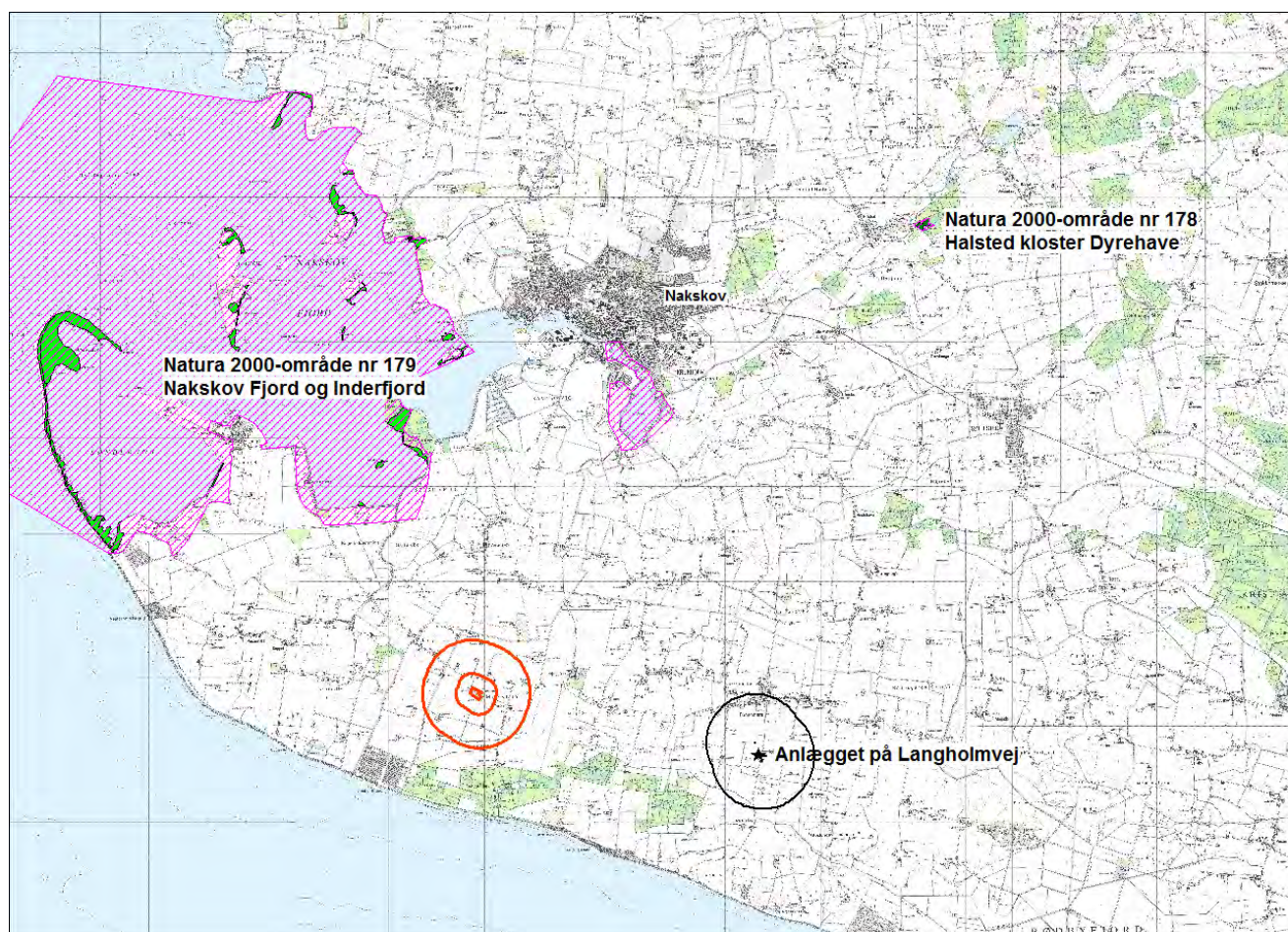
- antal husdyrbrug over 150 DE indenfor 500-1000 meter +
- antal husdyrbrug over 500 DE, som påvirker med over 0,3 kg N/ha udover de 1000 meter.

Nærmeste kategori 1-natur er beliggende godt 11½ km nord for anlægget på Langholmvej (kort 1). Det er Natura 2000-område nr. 178, Halsted kloster Dyrehave.

I Dyrehaven er der kortlagt habitatnaturtypen Egeblandskov (typekode 9160), der har tålegrænsen for kvælstof på 10-20 kg N/ha/år.

Udpegningsgrundlaget for arter og naturtyper for beskyttelsesområderne er gengivet i bilag 6, og områderne er beskrevet i basisanalysen/6/ og Natura 2000-planen /7/.

Den årlige totaldeposition på naturtypen i Natura2000-området er 0,0 kg N/ha/år.

Kort 1. Beliggenhed af kategori 1-natur Natura 2000-område nr. 178, Halsted Kloster Dyrehave og kategori 2-natur (orange) i forhold til anlægget på Langholmvej. Natura 2000-området er vist med lilla skraver og kortlagt habitatnatur med grønt.

Kategori 2-natur

Kategori 2-natur omfatter højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, som er beliggende udenfor Natura 2000-områder.

For denne kategori gælder, at den totale ammoniaktilførsel på naturområdet ikke må overskride 1,0 kg N/ha/år.

Den nærmeste kategori 2-natur er et værdifuldt overdrev ved Munkeby ca. 6 km vest for anlægget. Den totale ammoniakdeposition fra anlægget er beregnet til 0,0 kg N/ha/år på nævnte overdrev.

Kategori 3-natur

For kategori 3-natur gælder, at kommunen konkret skal vurdere følgende beskyttede, ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, som ikke er omfattet af kategori 1 og 2: Hede, moser og overdrev, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, samt ammoniakfølsomme skove.

Skov defineres som arealer, der er større end ½ ha og mere end 20 meter brede, og som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, jf. skovlovens definition af skov.

En skov betegnes som ammoniakfølsom, når:

- 1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel "skovjordbund",
- 2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel "skovjordbund", eller
- 3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskavsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25.

Naturtypernes tålegrænse overfor kvælstof fremgår af tabel 1.

Naturtype	Tålegrænse, kg N/ha/år
Overdrev	10-25 (sure overdrev 10-20; kalkholdige overdrev 15-25)
Klit	10-25 (klit 10-20; fugtige klitlavninger 10-25)
Hede	10-25 (tør hede 10-20; våd hede 15-25)
Fersk eng	15-25
Strandeng	30-40
Mose og kær	5-25 (højmoser 5-10; hængesæk og tørvelavninger 10-15; fattigkær og hedemoser 10-20; kalkrige moser, væld og rigkær 15-25)

Tabel 1. Naturtypernes tålegrænse for kvælstof. Kilde "Ammoniakmanualen" /3/.

Baggrundsbelastningen med kvælstof er 13,2 kg N/ha/år i Lolland Kommune jf. data fra DMU 2010 /10/.

Der er november 2009 foretaget besigtigelse af en række af de § 3-områder, der er beliggende indenfor 1000 m omkring anlægget for at registrere naturindholdet og dets sårbarhed overfor forøget ammoniakpåvirkning fra anlægget. Endvidere er der registreret aktuel og potentiel forekomst af arter omfattet af Habitatdirektivets Bilag IV. Resultatet af besigtigelserne kan ses på kort 2 og af tabel 2.

Der forekommer alene vandhuller omkring anlægget. Nærmeste § 3-mose, som er kategori 3-natur er en mose beliggende ca. 3½ km vest for anlægget.

Nærmeste skov, som vurderes at være ammoniakfølsom ud fra, at der har været skov på arealet i lang tid, er Kongeskov ca. 1½ km sydvest for anlægget. Løvskov med habitatnatur (bøgeskov på muldbund, typekode 9130) forventes at udgøre en væsentlig del af løvskovsarealerne i skoven. Skoven er ikke intensiv besigtiget, da belastningen fra anlægget ikke forventedes at overstige 1 kg N/ha/år, som er den maksimale belastning for kategori 3-natur. Tålegrænsen for den nævnte habitatnaturtype er 10-20 kg N/ha/år.

Kort 2. Kategori 3-naturområder nær anlægget på Langholmvej samt besigtigede vandhuller omkring anlægget. Besigtigelse foretaget i November 2013.

Natura 2000-områder

Nærmeste Natura 2000 områder er Nakskov Fjord og Indrefjord i en afstand af 7 km fra anlægget og Halsted Kloster Dyrehave, ca. 11½ km fra anlægget. Natura 2000-områderne er yderligere beskrevet i Basisanalyse og Natura 2000-plan hhv. kilde 8,9 og 6,7.

Natura 2000 område	178 Halsted Kloster Dyrehave
Habitatområde	157 Halsted Kloster Dyrehave
Natura 2000 område	179 Nakskov Fjord og Indrefjord
Habitatområde	158 Nakskov Fjord og Indrefjord
Fuglebeskyttelsesområde	88 Nakskov Fjord og Indrefjord

Tabel 2. Natura 2000-område nr. 178 og 179

Natura 2000-område nr. 179, Nakskov Fjord, udgør et åbent marint område med en uddybet sejlrende fra Langelandsbæltet ind mod Nakskov By i bunden af fjorden. Den åbne fjord er lavvandet med mange grunde, holme og øer, hvoraf nogle er større øer med landbrug og beboelse, mens andre er små sandrev.. Mod syd ligger et indelukket nor - Søndernor - som er afgrænset mod Langelandsbæltet af den 5,5 km lange sandtange Albuen. Udover ålegræs og enårige alger findes der i noret også store bede med kransnålalger. En del af Natura 2000-området Nakskov Indrefjord ligger bag ved Nakskov by og er forbundet til fjorden med en kanal gennem byen. Indrefjorden betragtes som en sø, men ved højvande skyller saltvand ind i søen. Landområderne består hovedsageligt af strandenge.

Den nordlige del af Vejlø har meget fint afgræssede strandenge, som også er præget af naturlig dynamik. Natura 2000-området er især udpeget på grund af det rige fugleliv i fjorden - både ynglende fugle, rastende trækfugle og overvintrende fugle. De mange småøer giver mulighed for at jordrugende fugle som terner, måger og vadefugle kan yngle, ligesom det store fladvandede område i fjorden er fødekammer for både ynglefugle og vinterrastende fugle især andefugle.

Indrefjorden var tidligere kendt for mange både ynglende og rastende andefugle, men fødegrundlaget er langsomt formindsket, hvilket bl.a. kan skyldes tilførsel af næringsstoffer. Kun strandengene udgør en større del af landområderne. Mange af strandengsarealerne og andre naturtyper er inddiget, hvilket hindrer en naturlig dynamik på arealerne.

Natura 2000-område nr. 178, Halsted kloster Dyrehave, har et areal på 5,0 ha og består af Habitatområde nr. H 157. Området udgør et mindre skovareal i den sydvestlige del af Halsted Kloster Dyrehave. Området præges af lysåben skov med mange gamle træer, primært eg, bøg og lind. Underskoven er præget af et tæt buskdække på steder med lysåben karakter, bl.a. med rododendron.

Området er levested for den sjældne bille, eremit. I dele af området er der gamle træer med hulheder og soleksponerede kroner og stammer, som udgør de vigtigste betingelser for denne arts bevaringstilstand. Eremit er en prioriteret art i EU, dvs. at Danmark har særligt ansvar for at beskytte denne art. Ud over denne findes der i området skovnaturtypen ege-blandskov.

Bilag IV-arter

I Danmark findes der 80 dyre- og plantearter, der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag IV som særlig strengt beskyttet i det naturlige udbredelsesområde ifølge direktivets artikel 12. I Lolland Kommune er der i nyere tid fundet 22 dyre- og plantearter, som er omfattet af bilag IV. Deres status i kommunen fremgår af Bilag 4.

Beskyttelsen indebærer bl.a. forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af arternes levesteder og yngle- og/eller rasteområder.

Registreringen af bilag IV-arter indenfor ca. 1000 meter fra stald og lager er sammenfattet i Tabel 3. Naturlokaliteterne er vist på Kort 2.

Vandhul nr	Habitatnaturtype	Potentielt levested for	Bemærkning
3	nej	Springfrø, Stor Vandsalamander	Eutrofieret
4	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander, Spidssnudet Frø	

5	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander	
10	nej	Ikke potentielt levested	Under opfyldning
21	nej	Stor Vandsalamander	Eutrofieret
22	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander	Stor Vandsalamander og Løvfrø registreret i hhv. 1991 og 1993. Eutrofieret

Tabel 3: Forekomst af bilag IV-arter nær stald og lager på Langholmvej. Naturområderne er besigtiget i november 2009.

Padder (kilde 13, 14, 21 og 22)

Indenfor 1000 meter fra anlægget findes 7 vandhuller. Disse vandhuller er besigtiget i forbindelse med besigtigelse af udspretningsarealerne og evt. påvirkning fra anlægget. Ved besigtigelsen er foretaget registrering af Bilag IV-arter og/eller potentielle levesteder for arterne.

I vurderingen af, hvorvidt et givent vandhul vurderes at være potentielt levested for en eller flere Bilag IV-padder er inddraget en række levestedsparametre. Det drejer sig primært om:

- er vandhullet helt eller delvist lysåbent, dvs. kan vandet blive opvarmet
- forekommer der lavvandede partier
- er det massivt eutrofieret
- forekommer der (tegn på) andefodring, -udsætning eller fisk
- er bilag IV-arten udbredt i området
- er der raste-/forurageringsområder i nærheden
- indgår vandhullet i et netværk af levesteder, og er der mulighed for vandring/spredning mellem disse
- forekommer der levende hegn og naturarealer i øvrige omkring vandhullet

Kendetegnende for mange vandhuller i området og i kommunen generelt er, at de er i dårlig naturtilstand; primært som følge af beskygning eller eutrofiering. Sidstnævnte kan bl.a. skyldes, at der omkring flere vandhuller er dyrket meget tæt på vandhullet.

Som det fremgår af Tabel 2 ligger anlægget i et område, hvor der findes en lang række Bilag IV-arter: Springfrø, Spidssnudet Frø og Stor Vandsalamander. Alle arter er blot registreret som potentielt ynglende, fordi besigtigelserne er udført på et tidspunkt, hvor padder og paddeyngel har forladt vandhullerne.

Springfrø og Stor Vandsalamander forventes begge at findes i området, da arterne er vidt udbredte i kommunen. Springfrø og/eller Stor Vandsalamander er registreret ynglende eller potentielt forekommende i alle vandhuller. Begge arter er knyttet til egentlige vandhuller og førstnævnte gerne til vandhuller nær skov.

Spidssnudet Frø yngler på oversvømmede enge og moser eller i fladvandede partier af større vandhuller. Den er ikke udbredt i agerlandet i kommunen, fordi dens ynglebiotoper er sjældne. Omkring anlægget på Langholmvej er arten registreret med en potentiel forekomst.

Springfrø raster efter yngleperioden helst i løvskov, levende hegn eller remiser med bevoksning. Stor Vandsalamander opholder sig efter yngleperioden forsat lige omkring ynglevandhullet eller 2-300 meter derfra. Dette samme gør Spidssnudet Frø. For begge arter er forudsætningen dog, at ynglebiotopen er omgivet af naturarealer eller i det mindste ikke dyrket ager.

Alle padder i Danmark er fredet og voksne dyr, æg eller yngel må ikke slås ihjel.

Flagermus (kilde 14 og 26).

Der er ikke registreret arter af flagermus ved besigtigelserne, men mindst 5 flagermusarter er almindelige i denne del af kommunen – Vandflagermus, Brunflagermus, Sydflagermus, Troldflagermus og Dværgflagermus. Dertil kommer 4-5 arter, som er sjældne, men dog mulige at træffe i området (se bilag 4). Arterne vil være tilknyttet skove, træbevoksede vådområder, gamle træer og bygninger.

Der findes leve- eller rastemuligheder i form af gamle driftsbygninger, gamle træer i skovbrynene eller i stynede vejtræer. Flere arter kan ligeledes yngle i menneskeboliger. Brynene omkring smålunde ved gårdene i området og ved haver i Dannemare vurderes at være rige på insekter og rastemuligheder og dermed at være udmærkede levesteder for Flagermus.

Øvrige bilag IV-arter, rødlistede eller fredede arter.

Det er ikke registreret og det er næppe sandsynligt, at der i det område, der kan blive påvirket af forøget fordampning af ammoniak fra stald og lager findes andre bilag IV-arter eller beskyttelseskrævende arter end de nævnte.

6.2 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kategori 1- og 2-natur

Afstanden mellem kategori 1- og kategori 2-natur og anlægget (> 6km) betyder, at der ikke er nogen målbar totaldeposition fra anlægget. Kommunen vurderer, at projektet på Langholmvej ikke påvirker disse naturtyper, og at kravet til disse naturkategorier er overholdt.

Kategori 3-natur

Udvidelse af dyreholdet på Langholmvej må ikke medføre, at tilstanden i de beskyttede naturtyper (hede, mose, overdrev) eller ammoniakfølsomme skove påvirkes negativt. Nærmeste kategori 3-skov er beliggende 1½ km fra anlægget og tilsvarende er nærmeste kategori 3-mose beliggende mere end 3 km fra anlægget. Merbelastningen på nævnte naturområder er beregnet til 0,0 kg N/ha/år.

Natura 2000-områder

Afstanden mellem anlægget på Langholmvej og naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for nærmeste Natura 2000-områder er så stor (7 km eller mere), at der ikke er nogen målbar deposition fra projektet på udpegningsgrundlaget. Dette gælder såvel total- som merdeposition.

Samlet vurderes det derfor, at bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne 178 og 179 ikke vil blive negativt påvirket, og dermed at det ansøgte projekt hverken alene eller sammen med andre planer og projekter i området vil påvirke habitatområdet væsentligt.

Samtidigt vurderes det, at det udvidede dyrehold på Langholmvej beliggende udenfor Natura2000-område *ikke* kræver, at der udarbejdes en egentlig konsekvensvurdering jfr. § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen. Begrundelsen for denne vurdering er, at hverken naturtyper eller arter vurderes at ville blive påvirket.

Bilag IV-arter.

Der er foretaget beregninger af merdeposition på besigtigede vandhuller, som forekommer indenfor 1000 m fra anlægget.

Totaldepositionen på nærmeste vandhul er beregnet til 0,3 kg N/ha/år. Dette indebærer at merdepositionen på samtlige nærliggende vandhuller vil udgøre mindre end 0,3 kg N/ha/år; i praksis 0,0 kg N for hovedparten af vandhullerne. Af Danmarks Miljøundersøgelser er det vurderet, at der skal en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år (Kilde 17 & 20) til, for at man over tid med stor sandsynlighed kan registrere en ændring af naturområderne; i dette tilfælde af vandhullerne som er levesteder for Bilag IV-padderne.

På baggrund heraf vurderer Lolland kommune, at projektet kan gennemføres uden væsentlig negativ påvirkning af levestederne for Bilag IV-padder.

Hvad angår flagermus er det kommunens vurdering, at de bygningsmæssige ændringer, der skal foretages, ikke påvirker flagermus.

Kommunens samlede vurdering af påvirkninger fra anlægget med hensyn til ammoniak er, at projektet kan gennemføres uden væsentlig negativ påvirkning af naturen i området.

6.2 VILKÅR I FORHOLD TIL AMMONIAK FRA ANLÆG

Der sættes ikke vilkår til anlægget i forhold til omgivende naturværdier.

6.3 Lugt

Udvidelsen vil føre til en øget lugtpåvirkning af omgivelserne. Afstanden fra ejendommen til nærmeste nabo i hhv. enkeltbeboelse, samlet beboelse og byzone, er angivet herunder, sammen med de i ansøgningskemaet beregnede geneafstande.

Område		Beregnet geneafstand	Faktisk afstand	Genekriteriet overholdt med 1,2 gange geneafstand
Byzone	Dannemare	174m	850m	Ja
Samlet bebyggelse	Dannemare	98m	850m	Ja
Enkeltbeboelse	Langholmvej 29	55m	139m	ja

Der er ikke beregnet nogen kumulativ effekt, da nærmeste større husdyrbrug over 75 DE ligger over 4 km væk.

6.4 Fluer og skadedyr

Der vil på ejendommen blive foretaget en effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Der holdes generelt rent og ryddeligt både ude og inde. Det tilstræbes at fjerne foderrester fra krybber osv. Gulve og gangarealer holdes rengjorte. Tom emballage og andet affald bortskaffes jævnlige, og døde dyr søges afhentet hurtigst muligt.

For at forhindre fluegener udvandes der hver 14. dag et larvemiddel i dybstrøelsen (Neporex). Herudover bekæmpes fluer ved påsmøring af et klæbemiddel.

Ejendommen er tilmeldt rottebekæmpelse ved Mortalin som kommer hvert kvartal og tilser opstillede fælder med gift og forhører sig om evt. rotteproblemer. Skulle der i mellemtiden opstå rotteproblemer kontaktes Mortalin for akut bekæmpelse.

Derudover holdes der ryddeligt omkring og i bygninger. Evt. foderspild og halm m.v. fjernes dagligt, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

6.5 Støj

Der kan forekomme støj ved brug af højtryksrensere til vask af maskiner. Maskiner vaskes ved behov ca. 10 gange om året i vækstsæsonen. Stalde vaskes sædvanligvis ikke.

Kornvalse og foderblander er ligesom fodersiloerne placeret indendørs i lade/værksted (bygning 3).

Støj fra maskiner i forbindelse med markarbejde kan ligeledes give gener for de omkringboende. Markarbejdet vil foregå i sæsonen fra februar til november, hvor der kan forekomme støj. Det tilstræbes dog at dette kommer til at foregå i dagtimerne.

Dybstrøelse og spildevand udbringes i planternes vækstsæson, som strækker sig fra februar til og med september måned. Udbringningen sker ca. 20 dage fordelt over året. Derudover er der daglige transporter til og fra ejendommen. Transporterne foregår primært i hverdage mellem kl. 8 og 16, men der vil dog forekomme transporter uden for dette tidsrum.

Levering af foder og korn foregår ved indendørs fodersiloer (bygning 3) ca. 12 gange om året inden udvidelsen og ca. 24 gange om året efter udvidelsen.

I forbindelse med transport af slagtekalve til og fra ejendommen, kan der forekomme støj ved af- og pålæsning af dyrene, men dette forventes ikke at være til gene udenfor ejendommen. Det tilstræbes at det sker i dagtimerne, hvorved en evt. gene er minimal.

Mulige støjkilder

Støjkilde	Placering	Driftstid
Kornvalse	Sydenden af lade/værksted (bygning 3)	Ca. 2 timer i dagtimerne
Foderblander	Sydenden af lade/værksted (bygning 3)	Ca. 2 timer i dagtimerne
Foderlevering	Ved fodersiloerne i lade/værksted (bygning 3)	Hverdage, dagtimer
Udstrøning af halm i staldene	Stalde	Dagtimer
Vask af stalde (kun undtagelsesvis)	Stalde	Dagtimer
Vask af maskiner	Vaskeplads	Hverdage, dagtimer
Lastbiler m.v.	Omkring anlægget	Hverdage, dagtimer
Markmaskiner	Markerne	Vækstsæsonen

6.6 Transport

Adgangen til ejendommen sker ad offentlig vej Langholmvej, som kun er svagt trafikeret.

I forbindelse med udvidelsen vil kørselsbehovet øges fra ca. 171 transporter årligt til ca. 505 årlige transporter, som for størstedelen skyldes at antallet af transporter i forbindelse med udbringning af dybstrøelse øges.

Generne ved kørslen er reduceret i videst muligt omfang, bl.a. ved at køre udenfor myldretiderne (oftest om formiddagen) og så vidt muligt undgå bykørsel.

Dybstrøelsen udbringes i planternes vækstsæson, som afhængig af vejret strækker sig fra 1. februar og frem til udgangen af september måned. Udbringningen forventes at tage 20 dage fordelt over året og foregår primært i dagstimerne. Dybstrøelsen udsprede med en 6 tons møgspreader. Udbringning foretages med eget maskineri og ansatte.

Størstedelen af husdyrgødningstransporterne foregår ad interne markveje. Ved kørsel på offentlig vej med traktor og vogn passerer primært enkeltbeboelser samt Gloslunde, som må betragtes som landsby samt Dannemare som må betragtes som by. Der forventes dog meget begrænsede gener herfra, da transporterne primært vil foregå i dagtimerne på hverdage.

I forbindelse med høst og gødningskørsel kan der foregå transporter i aftentimerne, og i spidsbelastningsperioder kan der forekomme høst om natten.

Transporter til og fra ejendommen

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år	Ændring +/-
Foder mv.	12	24	+12
Fyringsolie/brændstof	12	12	0
Afhentning af erhvervsaffald	14	14	0
Levering af kalve	26	26	0
Afhentning af døde dyr	12	32	+20
Afhentning af ungtyre til slagtning	26	26	0
Udbringning af dybstrøelse (6 t/læs)	14	307	+293
Udbringning af spildevand (22 m ³ /læs)	1	17	+16
Udbringning af gylle mv. (22 m ³ /læs)	12	0	-12
Indkøring af halm	26	26	0
Kunstgødning	1	1	0
Diverse sækkevarer mv.	15	20	+5
Maksimalt i alt	171	505	334

Transporter med dybstrøelse kan give gener i form af snavsede veje. Spild opsamles så snart det konstateres og veje rengøres efter endt arbejdsdag.

Al transport til og fra ejendommen sker via Langholmvej. Der er 3 indkørsler til ejendommen, hvoraf den sydligste alene anvendes til private formål.

6.7 Støv

I forbindelse med den ugentlige indkøring af halm samt ved levering af foderstoffer til indendørs siloer, kan der opstå støvgener. Der er dog ikke risiko for støvgener udenfor ejendommens egne arealer.

6.8 Lys

Der er vågelys i alle stalde om natten.

Lyskilder på sydgavl af lade/værksted samt på østgavl af småkalvestalden aktiveres manuelt. Desuden er der sensorstyret belysning på vestgavle af maskinhus og ny stald .

6.9 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Lovens minimumskrav til afstand til nærmeste naboer er overholdt for alle tre områdetyper. Der forventes derfor ingen væsentlige lugtgener efter udvidelsen pga. ejendommens store afstand til alle typer af nabobeboelser, hvis der foretages almindelig renholdelse og rengøring af ejendommen.

I forbindelse med husdyrhold kan der forekomme skadedyr, rotter, fluer mv., som skal bekæmpes effektivt. Der vurderes at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der er i øvrigt under afsnit 5 stillet vilkår om overdækning af den del af møddingspladsen, hvor der ikke er daglig tilførsel.

Grundet anlæggets placering i forhold til naboer, vurderes støj fra produktionsanlægget ikke at give anledning til væsentlige gener for omkringboende.

Det forventes, at nærmeste naboer grundet placeringen ikke vil blive yderligere generet af transporter, ved en udvidelse af bedriften.

Det vurderes, at der ikke kan opstå støvgener som følge af driften, udenfor ejendommens egne arealer.

Grundet ejendommens placering, samt at der er sensorstyret lys på vestvendte gavle, vurderes det, at der ikke er lysgener fra ejendommen for naboer, eller i forhold til de landskabelige hensyn.

6.10 VILKÅR I FORHOLD TIL GENER

- Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener begrænses.
- Der skal på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse. Bekæmpelsen skal som minimum være i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.
- Der skal på ejendommen foretages en effektiv rottebekæmpelse, samt en effektiv ren- og vedligeholdelse, der sikrer bedst muligt mod opformering af rotter. Bekæmpelsen skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.
- Driften må ikke medføre væsentlige støjgener uden for ejendommens eget areal. Ved vurdering af støjgeners væsentlighed, tages der udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.
- Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere støjgener end forventet for omboende, skal virksomheden lade udarbejde og gennemføre en handlingsplan, som kan godkendes af kommunen.
- Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.
- Ved indretning og drift skal det sikres, at omgivelserne ikke bliver generet af lys fra stalde, pladser, porte, mv.

7. Påvirkning af arealerne

EU's Vandrammedirektiv fastlægger nye rammer for beskyttelsen af vandmiljøet: vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand. Miljømålsloven gennemfører direktivet i dansk lovgivning.

Vandrammedirektivet fastsætter en række konkrete miljømål. Et af de helt centrale mål er at forebygge forringelser af overfladevandets og grundvandets tilstand. Hvor tilstanden allerede er forringet, skal der foretages forbedringer. Det overordnede mål er således, at alle vandområder senest i december 2015 har opnået mindst en "god tilstand". For overfladevand betyder det, at der både skal være en god økologisk og kemisk tilstand.

Beskyttelsen af vandområder mod nitratbelastning i forhold til overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000 områder. I "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug", bilag 3 er der fastlagt nitratklasser med udgangspunkt i sårbarheden af recipienterne, som modtager overfladevandet fra et givet opland. Jo større følsomhed overfor kvælstof, jo højere nitratklasse og dermed krav om mindre tilførsel af husdyrgødning pr. hektar.

Nitratklasserne er fastlagt således:

- Nitratklasse 0 – ingen reduktion af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 1 – 85 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 2 – 65 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 3 – 50 % af det generelle harmonikrav.

For oplande til sårbare og meget sårbare vandområder i Natura 2000-områder stilles der ligeledes krav til fosforoverskuddet fra udspretningsarealerne. Dette er udtrykt i fosforklasser, P1, P2 og P3.

Fosfortallene er et samlet udtryk for jordbundstypen, jordens fosfortal og dræningsforhold og er dannet ud fra forekomsten af lerjorde, af oplande til meget sårbare Natura2000-områder og af lavbundsarealer ud med okkerklasse II eller derover.

Fosforklasse 1 og 3, der vises på kortene på Arealinfo, er kun en indikativ visning af, hvor fosforklasse I og III alt andet lige kan forventes at ligge. Den konkrete fosforklassificering afgøres som nævnt oven for af arealets konkrete fosfortal, JB-klasse og dræningsforhold.

Fosforklasse og kravene til fosforregnskabet er:

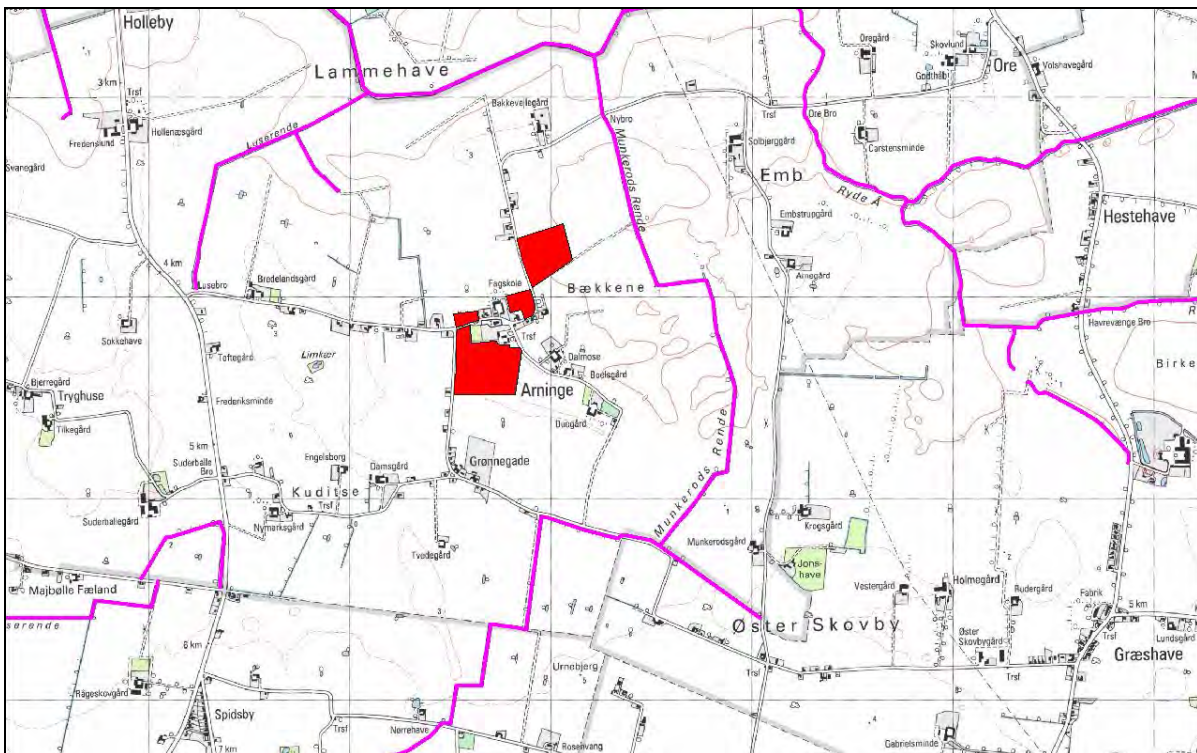
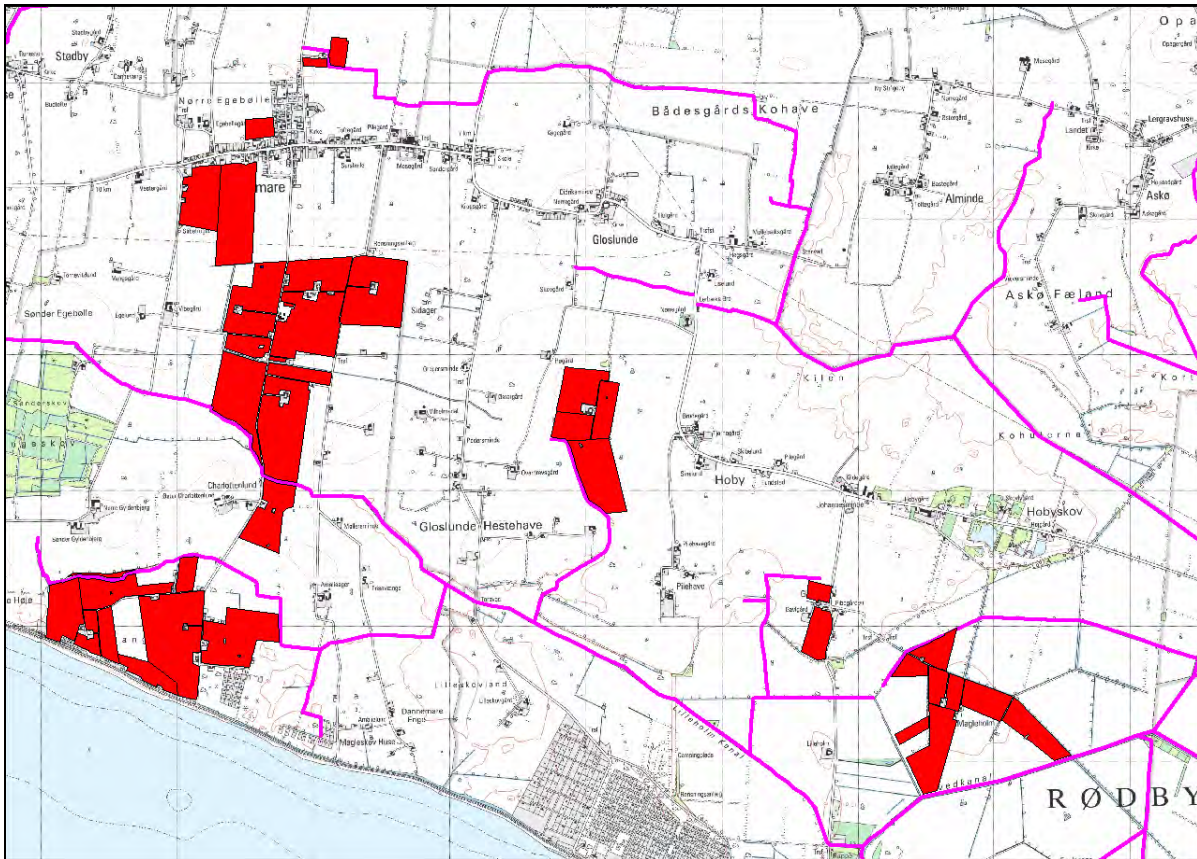
- Fosforklasse 1 er drænedede lerjorder med fosfortal 4-6. Krav til evt. forøgelse: max. 4 kg P/ha/år
- Fosforklasse 2 er lavbundsarealer med okkerklasse >II. Krav: ingen forøgelse tilladt eller fosforregnskabet i balance i efter-situationen
- Fosforklasse 3 er drænedede lerjorder med fosfortal > 6. Krav: ingen forøgelse tilladt.

Udspretningsarealerne er beliggende overvejende syd og sydøst for Dannemare samt mindre arealer ved Arninge (Se kort 3). Fordelingen af udspretningsarealerne på nitrat- og fosforklasser fremgår af Tabel 4.

Ca. 16 ha af udspretningsarealerne for husdyrgødning ligger i oplandet til Nakskov Fjord. Resten ligger i oplandet til Femern Bælt. Afstrømningsområderne er hhv. Langelandsbæltet og

Femern Bælt.

Kort 3: Beliggenhed af udspretningsarealerne syd og øst for Dannemare (øverst) og omkring Arninge. § 3-vandløb er vist med lilla streg.

Reduktionsprocenter er så 99,18 og det maksimale dyretryk (DE-max) bliver derfor 1,49 DE/ha (= reduktionsprocent * 1,4 DE/ha). Det reelle dyretryk bliver 1,47 DE/ha (=511,81 DE/347,65 ha). Der er i ansøgningen valgt referencesædskiftet S2.

Klasse	Total	N 0	N 1	N 2	N 3	Grundvand	P 0	P 1	P 2	P 3
Areal (Ha)	347,65	328,65	19,0	0,0	0,0	0,0	347,65	0,0	0,0	0,0

Tabel 4: Udspretningsarealerne med forskellige N- og P-klasser

Ingen af udspretningsarealerne er beliggende i nitratfølsomme grundvandsområder, og markerne er alle beliggende i område med begrænsede drikkevandsinteresser.

7.1 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der er kommunens vurdering, at de generelle krav til ansøgers udspretningsarealer er overholdt. Ligeledes overholder ansøger såvel arealkravet for produktionen som harmonikravet for udspretningen af husdyrgødning. Ansøger har ved indsendelse af scenarieberegninger på worst-case udvaskning godtgjort, at beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt, uanset sædskifte.

Eventuel påvirkning af overfaldevand, søer, vandløb og naturområder i øvrigt, vil blive vurderet i det følgende afsnit.

7.2 VILKÅR TIL DRIFT AF UDSPRETNINGSAREALER

- Arealerne skal drives som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i den miljøtekniske beskrivelse, med mindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
- Denne godkendelse giver tilladelse til udspretning af maksimalt 1,47 DE husdyrgødning pr. hektar på bedriften.
- Der skal altid kunne fremvises gyldige skriftlige gødnings- og forpagtningsaftaler til den samlede produktion af gødning, samt til evt. gødning modtaget fra anden producent.
- Al anvendelse i markdriften af spildevandsslam, bioaske, og øvrigt affald til jordbrugsformål, jordforbedrende midler samt øvrige produkter med indhold af kvælstof og fosfor skal årligt oplyses og dokumenteres overfor tilsynsmyndigheden.

7.3 Påvirkning af søer og vandløb

Udspretningsarealernes placering i forhold til marine og ferske recipienter er summeret i Tabel 5. Marine recipienter (Fjord og Hav) er beskrevet i følgende afsnit.

Udspretningsarealer der afvander til Nakskov Fjord ligger deloplandene benævnt "Luserenden, Avl 1" og "Munkerodsrenden". Marker, der afvander til Femern Bælt ligger i oplandene "Kohulerne", Lilleholm Kanal", Tilløb til Lilleholm Kanal" og "Rødby Kanal".

Udspretningsarealerne er talrige steder beliggende mod åbne vandløb:

- mark 12-2 mod Mejerirenden
- mark 5-0, 6-0, 9-0, og 10-3 mod Amtsvandløb 5L
- mark 4-2, 5-0 og 24-0 mod Lilleholm Kanal
- mark 2-0, 3-1, 18-0, 18-1 og 19-1 mod Tilløb til Lilleholm Kanal
- mark 30-1 og 32-2 mod Amtsvandløb 5L
- mark 42-0, 43-0, 44-0 og 47-2 mod Tilløb til Lille Holm Kanal
- mark 47-2 og 49-0 med Hovedkanal 39L

Med undtagelse af sidstnævnte vandløb er samtlige C-målsatte. At et vandløb er C-målsat, svarer til lempet målsætning. C-målsatte vandløb skal hovedsagelig anvendes til afledning af vand. Forholdene i vandløbene må ikke være til hinder for, at målsætningen i op- og nedstrømsliggende vandløb kan holdes.

Hovedkanalen er B3-målsat, hvilket indebærer målsætning som gydevand for karpesisk. Alle nævnte vandløb ekskl. Amtsvandløb 5L er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

I forbindelse med udarbejdelse af basisanalyser er der levet risikoanalyser for en del af de berørte vandløbsstrækninger. For hovedparten gælder, at er det sikkert, at målsætningen ikke nås inden 2015 eller at det er sandsynligt, at målsætningen nås, men at kvaliteten af data kan forbedres.

7.4 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Arealerne er besigtiget oktober 2008, november 2009 og november 2013. Der er ikke konstateret forhold, eksempelvis kraftigt hældende terræn, som kan påvirke ferske recipienter.

Marine recipienter	Nakskov Fjord og Femern Bælt
Målsætning	Generel, enkelte mindre områder i Nakskov Fjord har skærpet
Målsætning forventes opfyldt i 2015	Nej
Ferske recipienter - Vandløb	Mejerirenden, Amtsvandløb 5L, Lilleholm Kanal, Tilløb til Lilleholm Kanal og Hovedkanal 39L
Målsætninger	B3 for Hovedkanal 39L, resten C – lempet målsætning
Målsætninger forventes opfyldt i 2015	For hovedparten gælder, at er det sikkert, at målsætningen ikke nås inden 2015. For en mindre del af strækningerne, er det sandsynligt, at målsætningen ikke nås

Tabel 5: Marine og ferske recipienter for udspretningsarealerne.

7.5 VILKÅR OM FERSKE RECIPIENTER

På baggrund af ovenstående stilles der ikke skærpende vilkår til beskyttelse af ferske recipienter.

7.6 Kvælstof og fosfor til fjord & hav

Udspretningsarealernes placering i forhold til marine og ferske recipienter er summeret i Tabel 6 i foregående afsnit.

Udspretningsarealer der afvander til Nakskov Fjord ligger i deloplandene benævnt "Luserenden, Avl 1" og "Munderodsrenden". Marker, der afvander til Femern Bælt ligger i oplandene "Kohulerne", Lilleholm Kanal", Tilløb til Lilleholm Kanal" og "Rødby Kanal".

Naturtilstanden og miljøbelastningen for vanddistrikt 35, delopland II er beskrevet i Basisanalysen (kilde 4). Alle kystvande i vanddistrikt 35 er påvirket af næringsstoffer i så stor grad, at de ikke kan leve op til målene i Statens Vandplan (2010-15) uden supplerende indsats. De to recipienter, Langelandsbæltet og Smålandsfarvandet beskrives nedenfor.

Langelandsbæltet og Nakskov Fjord

Langelandsbælt og tilstødende fjorde er et heterogent område, hvor der er meget store forskelle i miljøtilstanden. Den vestlige del af Langelandsbælt er et åbent gennemstrømningsfarvand, der ikke er følsomt overfor nærings saltbelastning. I Nakskov Fjord er der ofte store forskelle i koncentrationerne af næringsstoffer i den indre og den ydre del af fjorden. Mens koncentrationerne i den ydre del skønnes at ligge på niveau med Langelandsbælt, ligger de noget højere i den indre del. Søndernor, der udmunder i den ydre del af Nakskov Fjord, er en lavvandet kystlagune og er – som Nakskov Inderfjord - følsom overfor nærings saltbelastning.

Belastning af Natura 2000-område 179 med næringsstoffer, der nævnes i basisanalysen til planen, vil især være synlig for de marine naturtyper. Generelt har Nakskov Fjord en god dækning af bundvegetation, men næsten alle steder er vegetationen dækket af epifytter eller trådalger. En del områder, både i fjorden og i Søndernor, har stykke lag af trådalger, et typisk tegn på at fjorden er kraftigt belastet af næringsstoffer. Vandkvaliteten i Søndernor, som har et lille opland, er overvejende styret af vandkvaliteten i fjorden. For samtlige 6 marine habitatnaturtyper er eutrofiering anført i den foreløbige trusselsvurdering.

I Natura 2000-planen for Nakskov Fjord er belastning med næringsstoffer ligeledes anført som en trussel for samtlige marine habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget. For de marine naturtyper sandbanke (1110) og bugt (1160) er bevaringsprognosen vurderet ugunstig pga. belastning med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. For andre marine naturtyper er bevaringsprognosen ukendte pga. utilstrækkeligt datagrundlag.

Den samlede nærings saltbelastning til Langelandsbælt er 493 ton kvælstof og 16,5 ton fosfor (Kilde 4). 70 % af kvælstoffet kommer fra landbruget, mens hovedkilden til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet. Arealmæssigt svarer oplandet i Lolland Kommune til ca. 47 % af det samlede opland til Langelandsbæltet. Antages det, at næringsbelastningen er nogenlunde ensartet fordelt fra hele oplandet, bliver bidraget fra landbrug i Lolland kommune 161 ton og 0,8 ton fosfor.

Oplandet til Langelandsbælt ligger på det intensivt dyrkede Vestlolland. Dyrkningsprocenten ligger på 82 % mod en gennemsnitlig dyrkningsprocent på 73 % for hele vanddistriktet. Skov- og naturarealerne er tilsvarende reducerede. Husdyrtætheden for afstrømningsområdet Langelandsbæltet er ca. 0,3 DE/ha. For det samlede vanddistrikt 35 er husdyrtætheden 0,4 DE/ha (Kilde 4).

Langelandsbæltet er af de tidligere amter målsat med generel målsætning (B). Mindre områder, Søndernor, har skærpet målsætning (A), dvs. arealer hvor hensynet til beskyttelsen

af marine naturværdier eller særlige rekreative interesser, gør det påkrævet at sætte begrænsninger for områdernes anvendelse til andre formål. Tilsvarende er mindre områder i Nakskov Fjord lempet målsat (C), dvs. arealer hvor der af kulturbetingede årsager må accepteres en forringet miljøkvalitet.

Femern Bælt

Hovedparten af udspretningsarealerne for husdyrgødning ligger i oplandet til Femern Bælt syd for Lolland, hovedopland II, 5. Afstrømningsområde Femern Bælt omfatter Rødsand og den nordlige del af Femern Bælt med tilhørende oplande. Afstrømningsområdet strækker sig langs Sydlollands kyst fra Nakskov i vest til Nysted i øst. Endvidere regnes sydspidsen af Falster med til området. Området dækker et samlet areal på 380 km². Den østlige del af afstrømningsområdet omfatter en del af Natura 2000-område 173.

Området domineres af intensiv landbrugsproduktion med en dyrkningsprocent på 83 % mod et gennemsnit på 73 % for hele vanddistriktet. Den intensive dyrkning resulterer i en tilsvarende lav andel af skov- og naturområder, som tilsammen kun udgør 7 % af arealanvendelsen. Bebyggelser og tekniske anlæg udgør tilsammen 7 %, og er primært knyttet til Rødby og Rødbyhavn på sydkysten af Lolland.

Den samlede næringsstoffbelastning til Femern Bælt er 541 ton kvælstof og 11 ton fosfor. Næsten 80 % af kvælstoffet kommer fra landbrug, mens hovedkilden (75 %) til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet (kilde 4). Husdyrtætheden er i gennemsnit på 0,2 DE/ha og dermed meget lav.

Miljøtilstanden i Femern Bælt og Rødsand er forskellige. Femern Bælt er et åbent farvand, hvor der skiftevis optræder vand fra de øvre lag i Østersøen og fra Storebælt. Området gennemstrømmes af store vandmængder. Hovedparten af de næringsstoffer, som tilføres fra oplandet, vil derfor ikke blive omsat i området. Området er derfor mindre følsomt overfor belastning end Rødsand. Miljøtilstanden i Femern Bælt svarer til den generelle tilstand i de omkringliggende farvande. I sensommeren er der normalt iltsvind i de dybere dele af bæltet uden for vanddistrikt 35. I det omfang iltsvindene medfører frigivelse af fosfor fra bunden, vil dette kunne medføre forhøjede fosforkoncentrationer i bæltet.

Rødsand ligger imellem Femern Bælt og Guldborgsund. Ud mod Femern Bælt findes der en smal, 6 m dyb rende ved Gedser og en bredere rende midt for området med dybder på 1,5-3 meter. Middeldybden ligger i den vestlige del af Rødsand under 1 meter og stiger mod øst til ca. 7 m. Den vestlige del af Rødsand er derfor mere følsom overfor næringsstoffbelastning end den østlige del.

Femern Bælt og Rødsand er i af de tidligere amter målsat med generel målsætning (B). Kun mindre områder er lempet målsat (C), dvs. arealer hvor der af kulturbetingede årsager må accepteres en forringet miljøkvalitet.

I forbindelse med udarbejdelse af basisanalyser er der levet risikoanalyser for, hvorvidt målsætningen vil blive opfyldt. Alle havområder er i risiko for ikke at kunne leve op til regionplanens målsætninger, og den manglende målopfyldelse skyldes for ca. 95 % af havområdernes vedkommende tilførsel af for mange næringsstoffer. Det er hovedsagelig kvælstof, der tilføres i for store mængder, men også fosfor kan være et problem specielt i de mere lukkede fjorde.

Nitrat og fosforklasser

Nitratreduktionspotentialet for alle udspretningsarealerne er 0-50 %. De 19 ha af arealerne, der ligger i oplandet til Nakskov Fjord er nitratklasse-I, mens de resterende, der er i oplandet til Femern Bælt er udenfor nitratklasse.

Alle arealer er udenfor fosforklasse.

7.7 Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Udvaskning af kvælstof

Til vurdering det ansøgte projekts påvirkning af fjord og hav med kvælstof anvender Lolland Kommune følgende afskæringskriterier (fra Miljøstyrelsens vejledning):

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at:

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Beregningerne af udvaskning af kvælstof ses i Tabel 6.

Udvaskning af fosfor

For udvaskning af fosfor viser beregningerne i ansøgningssystemet, at der med referencesædskiftet årligt er et fosforoverskud på 2,0 kg P/ha. Med referencesædskiftet S 2, der er anvendt i beregningerne i ansøgningssystemet, fjernes der årligt 25,7 kg P/år, mens der tilføres 27,7 kg.

I lighed med udvaskningen af kvælstof, skal der tages konkret stilling til risikoen for og effekten af tilførsel af fosfor til habitatområder. Dele af Nakskov Fjord er (foruden kvælstof) følsom overfor fosfor, idet algevæksten, som påvirker flere af de marine naturtyper på udpegningsgrundlaget, i dele af året er styret af tilgængeligheden af fosfor. Fosfors konkrete vej fra mark til vand/fjordmiljø er mindre velbeskrevet end det er tilfældet for kvælstof, men en fortsat nettotilførsel af fosfor til landbrugsjorden øger alt andet lige risikoen for fosfortab fra landbrugsjord. Således stiger tabsmængden af partikelbundet fosfor ved overfladiske afstrømningsprocesser og i drænvand i takt med stigende fosforindhold i overjorden. Desuden øges risikoen for udvaskning af opløst fosfor med stigende fosformætningsgrad, idet jordens evne til at tilbageholde fosfor falder.

Lolland Kommune vurderer på denne baggrund, at sigtepunktet bør være, at der fraføres ligeså meget fosfor med afgrøderne, som der tilføres med gylle og/eller handelsgødning. Nærværende ansøgning overholder dog de generelle krav til udvaskningen af fosfor.

Nakskov Fjord og Inderfjord – ansøgt drift	
Udvaskning i alt fra oplandet	493 tons
Reduktion beregnet i ansøgningen	99,18%
Areal til udspredning i alt	19 ha
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning	32,8 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, (0,9918 x 19 x 32,9)	620 kg N/år
Kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, (0,62/493 x 100)	0,13%

Femern Bælt – ansøgt drift	
Udvaskning i alt fra oplandet	541 tons
Reduktion beregnet i ansøgningen	64,78%
Areal til udspredning i alt, ha	328,65 ha
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning	32,8 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, (0,9918 x 328,65 x 32,8)	10691 kg N/år
Kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, (10.691/541 x 100)	1,9%

Tabel 6 Procentvis bidrag af kvælstof fra udspretningsarealerne til de 2 Natura- 2000 recipienter

Samlet vurdering

Udvaskning af kvælstof til fjord og hav overholder kriterierne for henholdsvis 0,13% (Nakskov Fjord) og 1,9 % (Femern Bælt) af de samlede kvælstofbidrag til de to marine recipienter.

Fosforoverskuddet er beregnet til 2,0 kg P/ha/år ved brug af referencesædskifte S2. Det fremgår endvidere af indsendte scenarieberegninger, at krav til maksimalt tilladte fosforoverskud er overholdt, uanset valg af sædskifte.

Det er kommunes vurdering, at udvaskning af kvælstof og fosfor til overbelastede Natura 2000-områder ved den ansøgte drift ikke udgør en væsentligt negativ påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for beskyttelsesområderne. Der skal derfor ikke foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektet i henhold til § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen.

7.8 VILKÅR OM MARINE RECIPIENTER

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er behov for at sætte vilkår i relation til kvælstof og fosfor til fjord og hav.

7.9 Påvirkning af Naturområder og arter med særligt strenge beskyttelseskrav, Natura 2000, § 7 og bilag IV arter

Natura 2000-områder

Udspretningsmarkerne ved Arninge er beliggende ca. 2½ km sydøst for Nakskov Inderfjord, der er den del af Natura 2000-område nr. 179, Nakskov Fjord og Inderfjord. Øvrige udspretningsarealer er beliggende 5 km eller længere væk fra samme Natura 2000-område og fra for Natura 2000-område nr. 178, Halsted Kloster Dyrehave. Natura 2000-områderne er beskrevet i afsnit 6.1 samt desuden i basisanalyser og Natura 2000-planer (Kilder 6-9).

§ 7-naturområder (Naturområder beskyttet af § 7 i Lov miljøgodkendelse af husdyrbrug mv.) Efter ændringen af husdyrloven i april 2011, blev lovens § 7 ændret, således den ammoniakfølsomme natur blev opdelt i tre kategorier:

Kategori 1-natur

Denne kategori omfatter de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Naturtyperne kan ses i bilag 2 i bek. om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.

For de Natura 2000-naturtyper, som ikke er kortlagt (primært søer), skal kommunen vurdere den eventuelle påvirkning. Ud over søer drejer det sig om Klinter eller klipper ved kysten (1230), Forstrand og begyndende klitdannelser (2110), Hvide klitter og vandremiler (2120), Kystklitter med havtorn (2160), Kystklitter med gråris (2170), Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter (8220) og Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesafland (8230).

Kategori 1-natur omfatter ligeledes § 3-heder og -overdrev indenfor Natura 2000-områder, som ikke er nævnt ovenfor.

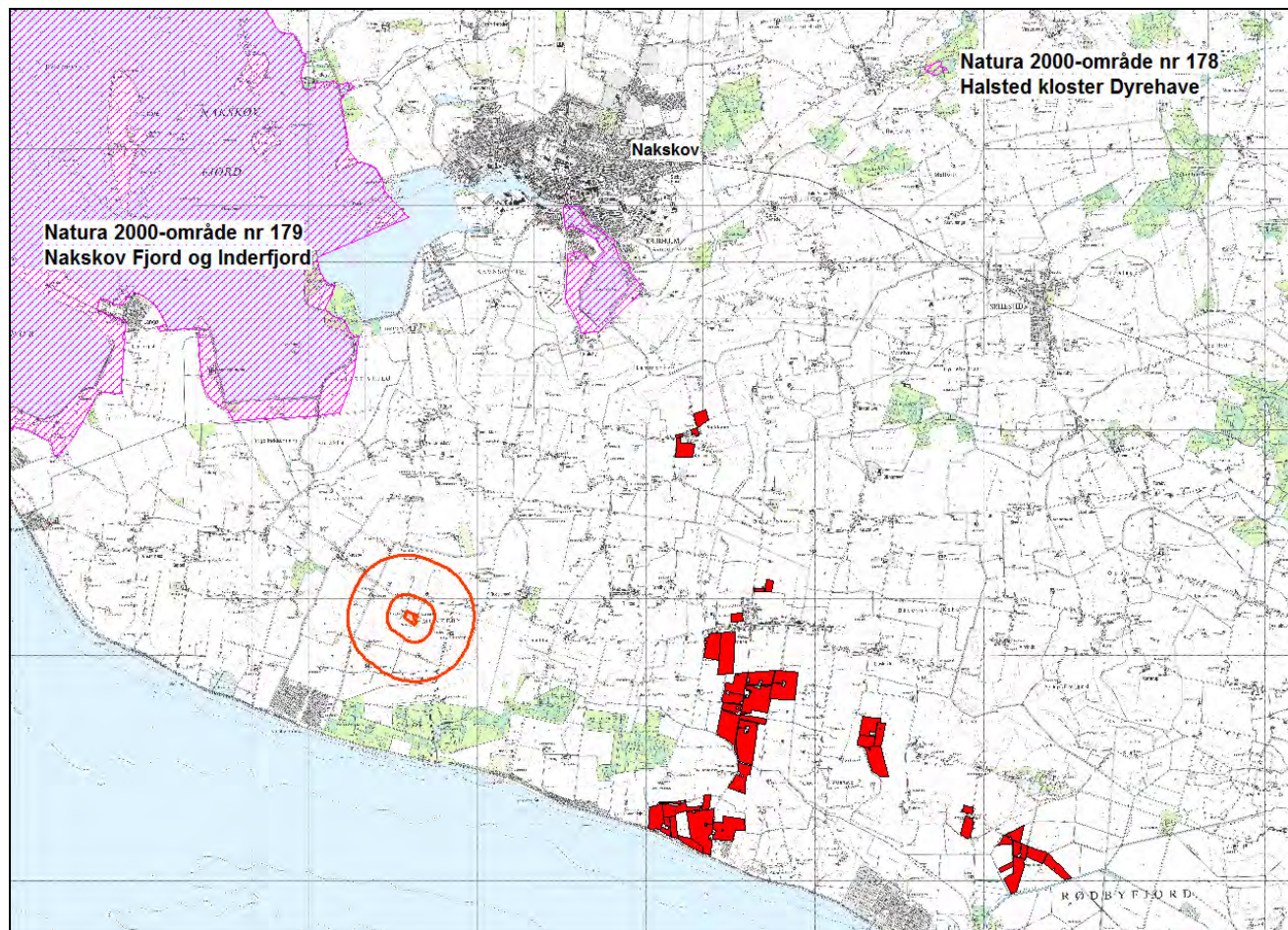
Det skal bemærkes, at ikke alle naturområder, særligt søer, kan findes i ansøgningssystemet eller kan findes i et offentligt tilgængeligt lag på Danmarks Miljøportal (www.arealinformation.dk), idet det først kræver en konkret besigtigelse for at bestemme søernes naturtype.

For kategori 1-natur gælder at den totale ammoniaktilførsel på naturområdet ikke må overskride følgende beskyttelsesniveau:

- 0,2 kg N/ha ved mere end 2 husdyrbrug (mere end 1 ejendom udover ansøger)
- 0,4 kg N/ha ved 2 husdyrbrug (ansøger samt 1 ejendom)
- 0,7 kg N/ha ved 1 husdyrbrug (ansøger)

Nærmeste kategori 1-natur i forhold til udspretningsmarkerne er Egeblandskov i Halsted Kloster Dyrehave beliggende godt 7,2 km nordøst for udspretningsmarkerne ved Arninge. Øvrig kortlagt habitatnatur, som er kategori 1-natur er beliggende 14½ km eller længere væk fra udspretningsmarkerne.

Kort 4. Placering af udspretningsarealerne i forhold til Natura 2000-områder og kategori 2-natur (orange).

Kategori 2-natur

Kategori 2-natur omfatter højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, som er beliggende udenfor Natura 2000-områder.

For denne kategori gælder, at den totale ammoniaktilførsel på naturområdet ikke må overskride 1,0 kg N/ha/år.

Den nærmeste kategori 2-natur er et overdrev ved Munkeby godt 5 km vest for nærmeste udspretningsmark.

Kategori 3-natur

For kategori 3-natur gælder, at kommunen konkret skal vurdere følgende beskyttede, ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, som ikke er omfattet af kategori 1 og 2: Heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, samt ammoniakfølsomme skove.

Skov defineres som arealer, der er større end ½ ha og mere end 20 meter brede, og som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, jf. skovlovens definition af skov.

En skov betegnes som ammoniakfølsom, når:

- 1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel "skovjordbund",
- 2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel "skovjordbund", eller
- 3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25.

Der er i 2008 og 2009 samt i november 2013 foretaget besigtigelse af naturarealerne på eller nær udspretningsmarkerne. For de marker, hvor der er konstateret sårbar natur eller levesteder for Bilag IV-arter er der udarbejdet et detailkort som bilag 5.

På Lollands sydkyst findes en række naturarealer udenfor, på eller indenfor diget. Der er typisk tale om strandeng, strandrørsump eller overdrev. Ved mark 1-1, 1-2 og 19-1 er der i forbindelse med kommunens § 3-registrering i november 2008 registreret et stort sammenhængende naturområde (foto 1), der indenfor diget består af strandfælded og strandeng/strandrørsump. På og udenfor diget findes overdrev, der med et samlet areal på ca. 9 ha strækker sig mod øst til Kramnitse Gab.

Kendetegnende for overdrevene udviklet på diget er, at de holdes lavtvoksende ved slåning og stedvist er artsrige. Dominerende er Almindelig Hvene, Sand-Star og Gul Snerre. Endvidere forekommer Fåre-Svingel, Knold-Ranunkel, Liden Kløkke, Hare-Kløver, Bidende Stenurt, Smalbladet Høgeurt, Håret Høgeurt, Humle-Sneglebælg, Almindelig Knopurt, Mark-Bynke, Strand-Engelsgræs samt forskellige bladmosser og rensdyrlav. Overdrevsvegetationen er udviklet på fortrinsvis næringsfattig og udvasket bund. Stedvist er bunden rigere og svagt kalkpåvirket/leret.

Der findes ikke yderligere § 3-natur på eller nær udspretningsarealerne, idet nærmeste skov, som vurderes at være kvælstoffølsom, er Kongeskov beliggende 700 meter vest nærmeste udspretningsmark.

Bilag IV-arter

I Danmark findes der 80 dyre- og plantearter, der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag IV som særlig strengt beskyttet i det naturlige udbredelsesområde ifølge direktivets artikel 12. I Lolland Kommune er der i nyere tid fundet 22 dyre- og plantearter, som er omfattet af bilag IV. Deres status i kommunen fremgår af bilag 4.

Beskyttelsen indebærer bl.a. forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af arternes levesteder og yngle- og/eller rasteområder.

I vurderingen indgår tillige hensynet til i øvrigt fredede eller rødlistede dyr og planter i området.

Foto 1: Kystnært overdrev beliggende øst for udspretningsmark 1-1, d. 16. november 2009.

Padder (Kilde 13,14, 21 og 22)

Placering af vandhuller, der kan udgøre levesteder for bilag IV-arter fremgår af bilag 5 og tabel 7. Der er foretaget besigtigelser af vandhuller i efteråret 2008, 2009 og i november 2013, dvs. på et tidspunkt, der ikke er optimalt for registrering af padder og paddeyngel. Der er ikke registreret vandhuller beliggende nærmere end ca. 30 meter fra udspretningsarealerne.

I denne del af Lolland kommune findes følgende Bilag IV-padder: Stor Vandsalamander, Springfrø, Spidssnudet Frø, Løgfrø, Løvfrø og Grønbroget Tudse, og det er hermed et af de områder i Danmark, hvor man kan træffe flest Bilag IV-padder. Udover de arter, der er nævnt i Tabel 7, er Lille Vandsalamander og Grøn Frø registreret.

Der er registreret potentielle levesteder for Spidssnudet Frø, Springfrø eller Stor Vandsalamander på 11 lokaliteter.

Springfrø og Stor Vandsalamander forventes begge at findes i området, da arterne er vidt udbredte i kommunen. Springfrø og/eller Stor Vandsalamander er registreret potentielt forekommende i flere vandhuller. Begge arter er knyttet til egentlige vandhuller og førstnævnte gerne til vandhuller nær skov.

Spidssnudet Frø yngler på oversvømmede enge og moser eller i fladvandede partier af større vandhuller. Den er ikke udbredt i agerlandet i kommunen, fordi dens ynglebiotoper er sjældne.

Springfrø raster efter yngleperioden helst i løvskov, levende hegn eller remiser med bevoksning. Stor Vandsalamander opholder sig efter yngleperioden forsat lige omkring ynglevandhullet eller 2-300 meter derfra. Dette samme gør Spidssnudet Frø. For begge arter er forudsætningen dog, at ynglebiotopen er omgivet af naturarealer eller i det mindste ikke dyrket ager.

Udover ovennævnte bilag IV-arter er der i området registreret Skrubtudse, Lille Vandsalamander og Grøn frø. Alle padder i Danmark er fredet og voksne dyr, æg eller yngel må ikke slås ihjel.

Flagermus (kilde 14 og 26).

Der er ikke registreret arter af flagermus ved besigtigelserne, men mindst 5 flagermusarter er almindelige i denne del af kommunen – Vandflagermus, Brunflagermus, Sydflagermus, Troldflagermus og Dværgflagermus. Dertil kommer 4-5 arter, som er sjældne, men dog mulige at træffe i området (se bilag 4). Arterne vil være tilknyttet skove, træbevoksede vådområder, gamle træer og bygninger.

Øvrige bilag IV-arter, rødlistede eller fredede arter.

Det er næppe sandsynligt, at der nær eller på de marker, hvor der udspreddes husdyrgødning findes andre bilag IV-arter eller beskyttelseskrævende arter end de nævnte.

Lokalitetsnr	Habitatnaturtype	Potentiel ynglelokalitet for
1	----	Springfrø, Stor Vandsalamander
4	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander, Spidssnudet Frø
8	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander, Spidssnudet Frø
12	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander
13	----	Springfrø, Stor Vandsalamander
14	3150	Springfrø
16	3150	Springfrø,
18	3150	Spidssnudet Frø
19	delvis 1330	Springfrø, Spidssnudet Frø
20	delvis 1330	Spidssnudet Frø **
A	3150	ikke levested
B	-----	ikke levested
C	-----	ikke levested
E	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander

Tabel 7: Forekomst af habitatnatur, øvrig sårbar natur og potentielle levesteder for Bilag IV-arter nær udspreddingsarealerne. Lokalitet A-E er besigtiget i 2013, øvrige i 2008 og 2009.

7.10 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Natura 2000-områder

Afstanden mellem udspretningsmarkerne naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for de to Natura 2000-områder (Nakskov Fjord og Inderfjord og Halsted Kloster Dyrehave) er så stor (hhv. 2½ km og >5 km), at der ikke er nogen målbar deposition udspretningsmarkerne på udpegningsgrundlaget. Dette gælder såvel total- som merdeposition.

Samlet vurderes det derfor, at bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område 179 og Natura2000-område 178 ikke vil blive negativt påvirket, og dermed at det ansøgte projekt hverken alene eller sammen med andre planer og projekter i området vil påvirke habitatområdet væsentligt.

Samtidigt vurderes det, at udspretning af husdyrgødning fra det udvidede dyrehold på Langholmvej 31 beliggende udenfor Natura2000-området *ikke* kræver, at der udarbejdes en egentlig konsekvensvurdering jfr. § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen. Begrundelsen for denne vurdering er, at hverken naturtyper eller arter vurderes at ville blive påvirket

§ 7-naturområder

Kategori 1- og 2-natur

Vurderingen af kategori -1 natur er givet under vurdering af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura2000-områder (ovenfor).

Afstanden mellem kategori 2-natur og nærmeste udspretningsmark (ca. 5 km) betyder, at der ikke er nogen målbar deposition fra udspretningsmarkerne på § 7-overdrevet ved Munkeby. Kommunen vurderer derfor, at udspretning af husdyrgødning ikke påvirker dette overdrev, og at kravet til disse naturkategorier er overholdt.

Kategori 3-natur

Udvidelse af dyreholdet på Langholmvej må ikke medføre, at tilstanden i de beskyttede naturtyper (hede, mose, overdrev) eller ammoniakfølsomme skove påvirkes negativt.

Naturområderne ved Lollands-diget (lokalitet 19 og 20, bilag 5) er ikke beliggende i den fremherskende vindretning. Derudover er naturområdet alene på en strækning af 250 meter beliggende direkte op af udspretningsarealerne. Mer-belastningen vurderes kun periodevis og kortvarigt at blive i størrelsesordenen 1 kg N/ha. Da de nedre tålegrænser er hhv. 15 kg N/ha og 30 kg N/ha for hhv. overdrev og strandeng (Kilde 3) vil denne ikke blive overskredet, når det indregnes, at baggrundsbelastningen er 13, 2kg N/ha /år.

Hvad angår den anden type af kategori 3-natur - ammoniakfølsomme skove, er der kommunens vurdering, at afstanden på ca. 700 meter fra nærmeste udspretningsmark til nærmeste kategori 3-skov (Kongeskov) betyder, at der ikke er nogen målbar deposition fra udspretningsarealet på Kongeskov.

Bilag IV-arter

Danmark er i henhold til habitatbekendtgørelsens § 11 forpligtiget til at indføre de strengeste beskyttelsesordninger i de naturlige udbredelsesområder for de dyrearter, der er omfattet af Habitatdirektivets Bilag IV, gennem forbud der sikrer mod forsætlige forstyrrelser af arterne både i yngle- og rasteperioder samt beskadigelse eller ødelæggelser af deres yngle- og rasteområder.

En del naturtyper og en række arter er meget følsomme overfor husdyrgødning. Især de naturtyper og levesteder, der ligger lige op til udbringningsarealer, vil være under direkte påvirkning.

For levesteder for Bilag IV-padderne vurderes det på baggrund af tilgængelig viden (kilde 17 og 20), at der sker en påvirkning af naturområderne ved udbringning af husdyrgødning. I en afstand af 10-20 m fra et areal, hvorpå der udbringes husdyrgødning, vil der kunne ses en tilstandsændring på naturområderne forårsaget af ammoniakafdampning. Tilførte luftbårne gødningsstoffer vil bevirke en hurtigere tilgroning af naturområder med mere kvælstofbegunstigede arter. Få konkurrencesterke arter vil begunstiges og dominere. Dette vil kunne ske omkring vandhuller og i terrestriske naturområder (moser, eng og overdrev). Den generelle naturtilstand forringes, og paddernes fouragerings- og opholdsarealer vil blive påvirket negativt.

På baggrund af Miljøstyrelsens vurdering af ammoniakdeposition fra udbringning angivet ovenfor samt den ansøgte udbringning af husdyrgødning (svarende til 1,47 DE/ha) finder kommunen, at merdepositionen af ammoniak bør nedbringes til maksimalt 1 kg N/ha for følgende lokaliteter 1,4,8,12,13,14,16,18, og E. Placeringen fremgår af bilag 5. Dette krav vil efter kommunens vurdering være opfyldt, hvis udbringningen af husdyrgødning i en bræmme omkring søerne kun sker ved nedfældning eller nedbringning. Bræmmens størrelse vil afhænge af, hvilken type husdyrgødning, der udbringes på arealerne.

Samtlige vandhuller, men ikke alle levesteder for Bilag IV-arter er allerede omfattet af kravet om udlægning af bræmme (efter Lov om randzoner (nr. 591 af 14/6 2011) og Lov om ændring af lov om randzoner (nr. 563 af 18/6 2012)).

Projektet kan kun godkendes, hvis der ikke sker en beskadigelse eller ødelæggelse herunder gradvis forringelse af yngle- eller rasteområder jf. Habitatbekendtgørelsens § 11 og Naturbeskyttelseslovens § 29a.

Udspreddingen af husdyrgødning vurderes jævnfør ovenstående ikke at påvirke yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter, det være sig padder eller flagermus.

Samlet vurdering

Kommunens samlede vurdering af udbringning af husdyrgødning på de godkendte marker er, at det med de indsatte vilkår kan gennemføres uden væsentlig negativ påvirkning af naturen i området.

7.11 VILKÅR TIL BESKYTTELSE AF BILAG IV ARTER

- For at sikre levesteder for Bilag IV-padder må flydende husdyrgødning kun udbringes indenfor en afstand af 20 meter omkring vandhullerne 1,4,8,12,13,14,16,18 og E (jf. bilag 5), hvis dette sker ved nedfældning eller forsuring. Bræmmen skal udmåles fra øvre brinkkant af vandhullerne. Bræmmen er på godkendelsestidspunkt delvist sammenfaldende med den lovpligtige randzone, men ellers uafhængig af randzonenloven, og bortfalder ikke ved evt. ændring i randzonenloven.
- For at sikre levesteder for Bilag IV-padder må fast gødning og dybstrøelse kun udbringes nærmere end 100 meter fra vandhullerne 1,4,8,12,13,14,16,18 og E (jf. bilag 5), hvis den nedbringes i jorden inden 6 timer. Bræmmen skal udmåles fra øvre brinkkant af vandhullerne.

7.12 Kvælstof til grundvand

Der findes ikke udspretningsarealer beliggende indenfor nitratfølsomt indvindingsopland.

7.13 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Udspretningsarealernes beliggenhed og udvaskning af fosfor og nitrat er beskrevet i afsnit 7.1. Kommunen har ingen bemærkninger i øvrigt.

7.14 VILKÅR TIL GRUNDEVANDSBESKYTTELSE

Der er ikke vurderet at være behov for at sætte vilkår i relation til kvælstof og fosfor til fjord og hav.

8 BAT – bedst tilgængelig teknologi

Følgende afsnit sammenstiller ansøgers redegørelse for BAT-tiltag i ansøgningsmaterialet, som også kan findes rundt om i de enkelte afsnit af godkendelsen.

8.1 Foderoptimeringstiltag til begrænsning af ammoniakfordampning

BAT indenfor slagtekalveproduktion er ikke præcist defineret, da der ikke er noget, der svarer til referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, og da der ikke er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier for slagtekalveproduktion i dybstrøelse. Det må dog anses for BAT at udarbejde foderplaner.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov, og der afstemmes med en mineralblanding for at tilgodese kreaturerens behov for næringsstoffer. Dyrene får det foder, de har behov for, men ikke mere. Producenten er interesseret i, at ovenstående er i orden, da ubalance i foderets sammensætning betyder forringelse af foderudnyttelsen og dermed forringelse af det økonomiske udbytte.

Eftersom der er tale om slagtekalve og ungtyre, er det ikke muligt at foretage ammoniakreducerende fodertilpasninger i ansøgningssystemet.

8.2 Management

I ansøgt drift modtages tyrekalvene i hold hver anden uge. De installeres i småkalvestalde (bygning 2 og 2a). Når dyrene er ca. 2,5 mdr. og vejer ca. 80 kg, flyttes de til ny slagtekalvestald (bygning 17), hvor de går indtil de skal slagtes ved ca. 440 kg.

Der udvises hensynsfuld adfærd over for omgivelserne mht. transporter, støv, støj og lugt bl.a. ved at planlægge gødningskørsel og andre transporter, så der så vidt muligt ikke køres i beboede områder, når andre mennesker holder fri.

Dyrevelfærd og hygiejne vægtes meget højt.

Der føres journal over udbringning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons udbringning. Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Der føres sprøjtejournale og medicinjournal.

Der er tilknyttet en række fagkonsulenter, der gennemgår bedriften med ejer og medarbejdere efter behov og der bliver indgået fast dyrlægeaftale.

Der vil kun være 1-2 ansatte i produktionen. Derfor vil der ikke blive etableret noget skriftligt managementsystem, men ledelsen vil have tæt kontakt til de ansatte, og kan tilrettevise dem efter principper om godt landmandskab, ligesom personalet løbende deltager i kurser og efteruddannelse.

Det er ledelsens opfattelse at de ansatte løbende skal være under uddannelse, og dygtiggøre sig på alle relevante områder, så virksomheden i det daglige drives efter moderne retningslinjer og i overensstemmelse med godt landmandskab.

Kvælstoftilførslen korrigeres årligt i forbindelse med kvælstofprognosen, der offentliggøres omkring 1. april (N-prognosen afhænger af klimaet de enkelte år).

Fodersammensætning og fodringsstrategi evalueres og tilpasses løbende, således at nyeste viden anvendes.

Den producerede husdyrgødning er dybstrøelse, hvoraf så meget som muligt køres direkte ud på markerne. I ansøgt drift vil 3 % af dybstrøelsen blive opbevaret på møddingplads mens resten opbevares i markstak eller udbringes direkte uden forudgående oplag.

8.3 Staldsystemer

BAT indenfor stalde til slagtekalveproduktion er ikke præcist defineret. Der findes BAT-blade for malkekvæg på gyllesystemer og på svin og malkekvæg udenfor gyllesystemer, men ikke noget for slagtekalve. Til slagtekalve er det gængse staldsystem dybstrøelse. Dette begrundes ved at der er visse væsentlige dyrevelfærdsmæssige fordele ved at opstalde dyr i dybstrøelse. Dette afspejles også i BREF-noten vedr. fjerkræ- og svineproduktion, hvor der skelnes mellem dybstrøelse og gyllesystemer i de krav, der stilles vedr. BAT.

Det må derfor vurderes, at der er accept af dybstrøelse som bedste staldsystem til slagtekalveproduktion, selvom dybstrøelsessystemer samlet medfører en højere fordampning end spaltstald og gyllebeholder. Der er en del forskrifter med hensyn til den mest miljørigtige håndtering af dybstrøelsen, hvilket omtales nedenfor.

Da det er vurderet, at det eksisterende anlæg har en levetid udover godkendelsesperioden, er der ikke lavet nogen plan for renovering af staldene udover at eksisterende spaltstald ændres til dybstrøelse.

Da nærmeste § 7 areal og nærmeste naturareal, der er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 ligger langt fra ejendommen, vurderes det, at der ikke er behov for yderligere investeringer i ammoniakbegrænsende foranstaltninger. På baggrund heraf, må vi antage, at de eksisterende staldsystemer kan fortsætte indtil videre.

Ansøgningen og det tilhørende produktionsanlæg bygger på principper, der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter, og der vil løbende blive indhentet opdateret viden, med henblik på forbedringer, der lever op til nutidens miljøkrav.

Sigtet med anlægget er at der ud fra et proportionalitetssynspunkt konstant vil blive indhentet ny og bedste viden, der gør anlægget til en fremtidssikret virksomhed.

Ved hvert miljøtilsyn vil der blive orienteret om hvilke overvejelser der er foretaget med henblik på bedriftens fremtid i relation til den teknologi der giver det største miljøhensyn.

Bedriftens ansvarlige har konstant fokus på hvilke staldsystemer der er bedst anvendelig i relation til miljø og dermed ammoniak til omgivelserne. Der følges løbende op på udviklingen på staldsystemer der giver den mindst mulige miljøbelastning.

Med naturlig ventilation i den nye stald og daglig udstrøning af halm overalt i staldene, er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder at overfladerne altid er tørre. Det store luftskifte medfører desuden en lavere koncentration af ammoniak og lugt. For at sikre den lavest mulige emission fra anlægget, er det afgørende at der strøs hyppigt med tør halm, således at samtlige overflader holdes tørre. Dette sikres ved at bjærge tørt halm, der opbevares inden døre og derudover at sikre at staldene er indrettet således at mest muligt af dybstrøelsen kan spredes direkte fra stalden og bringes til nedpløjning forud for etablering af en afgrøde med et kvælstofbehov.

8.4 Fravalg

I den nye kalvestald kan der ikke anlægges drænet gulv, da det ikke er muligt at anvende dette i kombination med dybstrøelse.

Der er fravalgt spalteskrabning da disse systemer kræver en gulvtype med spalter, hvilket selvsagt heller ikke er til stede i en stald udelukkende med dybstrøelse.

Gyllekøling og forsøringsanlæg er ikke relevant, idet der er tale om stalde med dybstrøelse.

8.5 Energiteknologi på anlæg

Energiforbruget pr. DE er generelt lavt i en kvægbesætning, idet stalderne ikke opvarmes. Eksisterende stalde er mekanisk ventilerede mens ny stald ventileres naturligt.

Valg af naturlig ventilation sikrer et højt luftskifte, der igen medfører at overfladerne er lettere at holde tørre. Naturlig ventilation medfører i sagens natur intet energiforbrug. Dermed sikres et så lavt energiforbrug som muligt.

Det billigste lys er sollyset. Ved at holde vinduer, ovenlysvinduer og – tagplader rene kan der opnås en besparelse på dette område. De lyse farver i stalderne, giver en bedre udnyttelse af lyset. Kalkning/hvidtning giver tillige mere lys.

Lyset i stalderne om natten er kun vågebelysning. I den nye stald anvendes armaturer med lavenergipærer i klasse A.

Der sidder reflektorer på lysstofrør, således at lyseffekten er høj. Hyppig vask af lysstofrør, sikrer ligeledes at energien til belysningen udnyttes optimalt. I den nye stald opsættes lysstofrør med HF-forkobling der er en elektronisk anordning der sikrer ensartet tænding. Forkoblingen giver et lavere energiforbrug (anslået til 40%) og en forlænget levetid på de enkelte rør.

Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til siloanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest mulig antal driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget. I produktionen er der også fravalgt grovfoder, da dette foder, i forhold til færdigfoder, har et lavt tørstofindhold. Dermed flyttes der kun en lille mængde vand hver gang foderet håndteres.

Ifølge BREF for fjerkræ og svin er det BAT at anvende lavenergibelysning, og kun at have lyset tændt, i det omfang, det er påkrævet. Derudover er det BAT at anvende energibesparende ventilation, og at vedligeholde ventilationsanlægget, så det altid kører energimæssigt optimalt. Samlet set vurderes det, at ejendommen lever op til BAT mht. energiforbrug.

8.6 Vandforbrug på anlæg

Der anvendes primært vand til drikkevand, påfyldning af marksprøjte og vask af maskiner.

Forsyning med drikkevand til bedriften og husholdningen sker pt. fra Vesterborg vandværk. Det overvejes at anvende vandet fra drikkevandsboringen på Husbyvej 2 til bedriften. I så fald vil vandkvaliteten blive undersøgt og der vil blive indsendt ansøgning om vandindvindingstilladelse til kommunen.

Ingen regelmæssig vask af stalde er nødvendig.

8.7 Vandteknologi på anlæg

Dyrene har vandbesparende drikkeventiler, men har i øvrigt adgang til det vand, de har behov for.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres jævnligt. Kopper og kar efterses 2 gange dagligt med henblik på at undgå spild. Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt. For at forhindre frostskafer på vandrørene cirkuleres vandet i systemet.

Stalde vaskes ikke regelmæssigt hverken i nudrift eller fremadrettet. Evt. vask af stalde vil blive foretaget med højtryksrensere med koldt vand.

Det er svært at lave nogen decideret besparelse på vandforbruget, da det øgede vandforbrug på ejendommen kun skal bruges til drikkevand til dyrene, og det vand der bruges til vask ikke kan reduceres yderligere.

Det må dog anses som BAT at benytte højtryksrensere samt at anvende vandbesparende drikkeventiler, og at efterse installationer og foretage nødvendige reparationer med det samme. Da der ikke er en gyllefraktion, men alt drikkevandsspild skal optages i gødningsmåtten, er der en væsentlig interesse i at minimere drikkevandsspildet, for at holde et passende tørt miljø for dyrene.

Herudover anvendes der ikke på ejendommen særlig teknologi til begrænsning af vandforbruget hverken i nudrift eller fremadrettet, da dette ikke er relevant, når langt den største del af vandforbruget anvendes til drikkevand til dyrene.

8.9 Opbevaring af husdyrgødning

BAT for opbevaring af dybstrøelse må anses at være opbevaring på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder og overdækning med plast eller lignende eller i overdækket markstak, så ammoniakfordampning minimeres.

Husdyrbekendtgørelsens afstandskrav overholdes og det noteres på kort, hvor markstak placeres.

Der holdes løbende kontrol med at overdækningen ikke blæser af. Oplaget ligger højest samme sted i 12 måneder og ikke på samme sted igen indenfor 5 år.

For at reducere ammoniakemissionen og risikoen for forurening med spildevand, køres så meget som muligt af dybstrøelsen direkte ud på marken og pløjes ned.

Med opbevaring på møddingsplads og i markstak som beskrevet, vurderes det, at der anvendes BAT.

8.10 Udbringning

Med hensyn til BAT og gødningsudbringning så må BAT indenfor kvægbrug kunne sammenlignes med BAT for intensiv fjerkræ- og svineproduktion. BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- krav om nedfældning af gylle på sort jord og græs,
- krav om nedbringning af fast husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer inden for 6 timer,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha og
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik og placering i sædskiftet, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Så vidt muligt udbringes dybstrøelsen direkte fra stald og nedpløjes, og det vurderes at være BAT. Herved minimeres ammoniakfordampningen og evt. gener i forbindelse med markstakke minimeres for de omkringboende.

Det er en maskinstation, der står for tømning af beholder og udbringning af vaske- og møddingsvand. Der anvendes 22 m³ gyllevogn med sugetårn. Ammoniakfordampning og lugt i forbindelse med udbringning af den flydende del vurderes at være minimal. Beholder tømmes en gang årligt.

Det er virksomheden selv der står for udbringningen af dybstrøelse. Der anvendes udstyr med en kapacitet på 6 tons / transport. Udbringningen foretages i perioden fra februar til udgangen af september og foretages over ca. 20 dage fordelt over året.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløb med bræmmekrav. Hvor der er krav om randzoner overholdes disse. Randzoner indgår ikke i udbringningsarealet.

Spildevandsudbringning sker kun på hverdage.

8.11 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Et af hovedformålene med Husdyrgodkendelsesloven er, at fremme anvendelsen af renere teknologi, og sikre brugen af den bedst tilgængelige teknik på husdyrbrug. Princippet om

brugen af bedste tilgængelige teknik indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der findes på godkendelsestidspunktet ingen BAT-standardvilkår for kødkvæg på dybstrølesstald. Det er kommunens vurdering, at bedriften ved de beskrevne tiltag lever op til gældende BAT for kvægopdræt af denne type.

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til alle dele af den ansøgte drift. Det vurderes samlet set, på baggrund af ansøgers redegørelse, at bedriften efter den planlagte udvidelse, og med de i godkendelsen stillede vilkår, lever op til BAT niveauet for en ejendom af denne type.

Der vurderes ikke at være baggrund for at stille yderligere vilkår om indførelse af BAT-teknologi.

8.12 BAT-VILKÅR

- Bedriften skal til enhver tid efterleve de i ansøgningen beskrevne BAT-tiltag, som er gengivet i afsnit 8.

9 Alternative løsninger og 0-alternativ

Som nævnt under afsnit 3, har ansøger på kommunens opfordring tilpasset projektet i forhold til områdets udpegning som nationalt Geologisk Interesseområde. Kommunen vurderede at stalden af hensyn til de geologiske interesser ikke kunne placeres øst for de eksisterende bygninger, og i stedet er stalden nu placeret mod nord, med gavl ud mod Langholmvej.

Det oplyses i ansøgningen, at hvis bedriften ikke har mulighed for at udvide produktionen, vil den ophøre med at blive drevet som erhvervsmæssig husdyrproduktion.

9.1 KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer at der samlet set, ikke findes alternativer der er bedre end det ansøgte projekt.

9.2 VILKÅR OM ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIV

På baggrund af ovenstående vurderes der ikke at være brug for vilkår omkring alternative løsninger og 0-alternativet.

10 Egenkontrol og dokumentation

Dokumentation for egenkontrol skal have en sådan form, at den tydeligt viser, at vilkårene i miljøgodkendelsen er overholdt. Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år, og tilsynsmyndigheden skal ved kontrol have adgang til denne dokumentation.

Nedenfor præciseres, hvilken type af dokumentation der skal kunne forevises.

10.1 VILKÅR OM EGENKONTROL

Der skal ved det kommunale miljøtilsyn være adgang til følgende dokumentation for de seneste 5 år:

- Produktionens størrelse
- Slagterifregninger og andre kvitteringer for afsatte dyr
- Foderplaner
- Energi- og vandforbrug
- Bortskaffelse af affald
- Beredskabsplan
- Kvitteringer for udført flue- og rottebekæmpelse
- Forpagtningsaftaler og gødningsaftaler
- Dokumentation for modtaget spildevandsslam, bioaske og øvrigt affald til jordbrugsformål, jordforbedrende midler samt øvrige produkter med indhold af kvælstof og fosfor.
- Mark- og gødningsplaner samt sædskifteplaner for hele bedriften
- Sprøjtejournal
- Placering af markstak
- Andre relevante tiltag beskrevet i den med ansøgningen indsendte BAT-redegørelse.

11 Bilag

1. Samlet vilkårsliste
2. Situationsplan
3. Landskabsvurdering
4. Liste over bilag IV arter i Lolland Kommune
5. Kort over vandhuller med Bilag IV-padder og kategori 3 natur
6. Udpegningsgrundlag for Natura 2000 områder 178 og 179
7. Kilder og referencer anvendt i naturvurdering
8. Udspretningsarealer
9. Beredskabsplan

Bilag 1

Samlet vilkårsliste

GENERELLE VILKÅR

- Husdyrbruget skal etableres og drives som beskrevet i ansøgningen og de supplerende oplysninger, samt som det er beskrevet i godkendelsen, med mindre vilkår og senere afgørelser foreskriver andet.
- Godkendelse bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet senest 2 år efter at den er meddelt.
- Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt for medarbejderne på ejendommen. Al driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold. Den del af godkendelsen der vedrører udspretningsarealerne, skal være kendt og tilgængeligt for personer beskæftiget med arealdriften.
- Udskiftning af arealerne indeholdt i denne godkendelse skal forud anmeldes til kommunen inden planårets begyndelse, jf. § 16 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.
- Ved husdyrholdets ophør skal der foretages følgende foranstaltninger:
  - Alle anlæg skal tømmes og rengøres, og husdyrgødning skal bortskaffes efter gældende regler.
  - Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald mv. skal bortskaffes i henhold til gældende affaldsregulativ.

PLANMÆSSIGE OG LANDSKABELIGE VILKÅR

- Der må ikke etableres nogen former for hegn og beplantning øst for ejendommen.
- Den nye bygning skal opføres i farver og materialer der matcher det eksisterende byggeri.
- Ved bedriftens ophør skal alle anlæg tømmes og rengøres for husdyrgødning, og restkemikalier, olieaffald, medicinaffald mv. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

DRIFTSVILKÅR

- Med denne miljøgodkendelse gives der tilladelse til en maximal årsproduktion på i alt 550 tyrekalve og ungtyre af tung race, i vægtintervallet 55 til 440 kg. Dette svarer til 196,81 DE på ansøgningstidspunktet.
- Almindelige sæsonudsving pga. dyreholdets størrelse som følge af tilpasninger og ændrede alder/vægtintervaller accepteres indenfor en maximal afvigelse på +/- 10%, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides.
- I staldene skal der strøs halm i mængder der sikrer at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen.

- Der skal til stadighed tilstræbes en god hygiejne omkring stald og lager, herunder sikres at fodringsanlæg og opbevaringsanlæg holdes rydelige og renholdte.
- Drikkevandsystemet skal drives og vedligeholdes således, at unødigt spild undgås.
- Al vand fra vask af stalde, inventar samt foderrekvisitter og lignende skal føres til godkendt opsamlingsbeholder.
- Al vask af maskiner og redskaber hvorfra der kan forekomme gødningsrester skal foregå på møddingsplads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder.
- Al vask af maskiner og redskaber hvorfra der kan forekomme pesticidrester, skal foregå i marken, eller på vaskeplads der opfylder gældende krav i vaskepladsbekendtgørelsen.
- Al påfyldning af pesticider skal ske i marken eller på vaskeplads der opfylder gældende krav i Vaskepladsbekendtgørelsen, og påfyldning af vand til opblanding må ikke ske ved opslugning fra søer, vandløb, brønde eller lignende.
- Tagvand fra den nye stald skal nedsives på ejendommen, og må ikke ledes til dræn eller andre former for afløb.
- Døde dyr skal opbevares på befæstet areal uden mulighed for afløb, samt afdækket på en måde, der umuliggør rotter og andre dyr at komme i kontakt med dem.
- Dokumentation for korrekt bortskaffelse af farligt affald, inkl. rester af pesticider, skal opbevares i mindst 5 år og forevises eller fremsendes til kommunen efter anmodning.
- Olieprodukter og pesticider skal opbevares og håndteres på en sådan måde, at der ikke er risiko for spild. Oplag må ikke medføre risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vand, grundvand, luft eller kloak.
- Bedriftens beredskabsplan skal revideres årligt. Den skal være synlig og tilgængelig i arbejdsområdet, samt være affattet i et sprog der kan læses af alle ansatte.
- Beredskabsplanens indhold skal være kendt af alle bedriftens ansatte, og udleveres til indsatsleder og miljømyndighed i forbindelse med uheld, brand og lignende.
- Ved driftsuheld hvor der opstår risiko for forurening, er der pligt til straks at melde dette til alarmcentralens 112, samt kommunens tilsynsmyndighed.

VILKÅR I FORHOLD TIL GØDNINGSPRODUKTION OG HÅNDTERING

- Der skal på ejendommen etableres mindst 100m³ opbevaringskapacitet til fast gødning/dybstrøelse, i form af møddingsplads med tæt bund og afløb til gyllebeholderen. Pladsen skal være etableret, inden udvidelse i dyrholdet påbegyndes.
- Fast gødning der ikke udbringes direkte, skal placeres på møddingsplads indtil det kan udbringes.
- Fast gødning skal være overdækket med f.eks. fiberdug, på den del af møddingspladsen, hvor der ikke sker daglig tilførsel.

- Markstakke med dybstrøelse skal placeres minimum 100 meter fra nabobeboelser og tilhørende haver, samt minimum 300 meter fra samlet bebyggelse og byzone.

VILKÅR I FORHOLD TIL GENER

- Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener begrænses.
- Der skal på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse. Bekæmpelsen skal som minimum være i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.
- Der skal på ejendommen foretages en effektiv rottebekæmpelse, samt en effektiv ren- og vedligeholdelse, der sikrer bedst muligt mod opformering af rotter. Bekæmpelsen skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.
- Driften må ikke medføre væsentlige støjgener uden for ejendommens eget areal. Ved vurdering af støjgeners væsentlighed, tages der udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.
- Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere støjgener end forventet for omboende, skal virksomheden lade udarbejde og gennemføre en handlingsplan, som kan godkendes af kommunen.
- Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.
- Ved indretning og drift skal det sikres, at omgivelserne ikke bliver generet af lys fra stalde, pladser, porte, mv.

VILKÅR TIL DRIFT AF UDSPREDNINGSAREALER

- Arealerne skal drives som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i den miljøtekniske beskrivelse, med mindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
- Denne godkendelse giver tilladelse til udspreddning af maksimalt 1,47 DE husdyrgødning pr. hektar på bedriften.
- Der skal altid kunne fremvises gyldige skriftlige gødnings- og forpagtningsaftaler til den samlede produktion af gødning, samt til evt. gødning modtaget fra anden producent.
- Al anvendelse i markdriften af spildevandsslam, bioaske, og øvrigt affald til jordbrugsformål, jordforbedrende midler samt øvrige produkter med indhold af kvælstof og fosfor skal årligt oplyses og dokumenteres overfor tilsynsmyndigheden.

VILKÅR TIL BESKYTTELSE AF BILAG IV ARTER

- For at sikre levesteder for Bilag IV-padder må flydende husdyrgødning kun udbringes indenfor en afstand af 20 meter omkring vandhullerne 1,4,8,12,13,14,16,18 og E (jf. bilag 5), hvis dette sker ved nedfældning eller forsuring. Bræmmen skal udmåles fra

øvre brinkkant af vandhullerne. Bræmmen er på godkendelsestidspunkt delvist sammenfaldende med den lovpligtige randzone, men ellers uafhængig af randzonenloven, og bortfalder ikke ved evt. ændring i randzonenloven.

- For at sikre levesteder for Bilag IV-padder må fast gødning og dybstrøelse kun udbringes nærmere end 100 meter fra vandhullerne 1,4,8,12,13,14,16,18 og E (jf. bilag 5), hvis den nedbringes i jorden inden 6 timer. Bræmmen skal udmåles fra øvre brinkkant af vandhullerne.

BAT-VILKÅR

- Bedriften skal til enhver tid efterleve de i ansøgningen beskrevne BAT-tiltag, som er gengivet i afsnit 8.

VILKÅR OM EGENKONTROL

Der skal ved det kommunale miljøtilsyn være adgang til følgende dokumentation for de seneste 5 år:

- Produktionens størrelse
- Slagteriefregninger og andre kvitteringer for afsatte dyr
- Foderplaner
- Energi- og vandforbrug
- Bortskaffelse af affald
- Beredskabsplan
- Kvitteringer for udført flue- og rottebekæmpelse
- Forpagtningsaftaler og gødningsaftaler
- Dokumentation for modtaget spildevandsslam, bioaske og øvrigt affald til jordbrugsformål, jordforbedrende midler samt øvrige produkter med indhold af kvælstof og fosfor.
- Mark- og gødningsplaner samt sædskifteplaner for hele bedriften
- Sprøjtejournal
- Placering af markstak
- Andre relevante tiltag beskrevet i den med ansøgningen indsendte BAT-redegørelse.

**Halmlade på
Husbyvej 2a**

Langholmvej 31

17. Ny stald

16

3

18

3a

2

20

19

19a

1

4

2a

Signaturforklaring:

- 1. Stuehus, opført 1933
- 2. Stald, opført 1948
- 2a. Småkalvestald, opført 1948
- 3. Lade/værksted, opført 1973
- 3a. Kemirum
- 4. Bryggers, opført 1933
- 16. Maskinhus, opført 2011
- 17. Ansøgt kalvestald
- 18. Gyllebeholder, opført 1986
- 19. Vaskeplads
- 19a. Møddingsplads
- 20. Forbeholder

**LandboSYD
Planteavl**

Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
Tlf. 74365000 Fax. 74365001

**Langholmvej 31
Bygninger**

Dato: 27.05.2013 / 10:57:05

J.Nr.

Målforhold: 1:1500

Init.: AHA

0

75 meter

DDO Copyright COWI

Bilag 3, landskabsvurdering

20. august 2012

Dok. nr. 6324299

Sags id. 6105556
Teknik og MiljømyndighedKontaktperson
MAKJ

T 54676606

Landskabsvurdering i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug på Langholmvej 31, 4983 Dannemare

Landskabsvurderingen er foretaget på baggrund af ansøgningen af den 30. januar 2012 hvor der er ansøgt om at udvide besætningen fra 86 stk. ungtyre op til 550 stk. ungtyre, og i relation til dette opføre ny dybstrøelsesstald på 1650 m² (75x22 m).

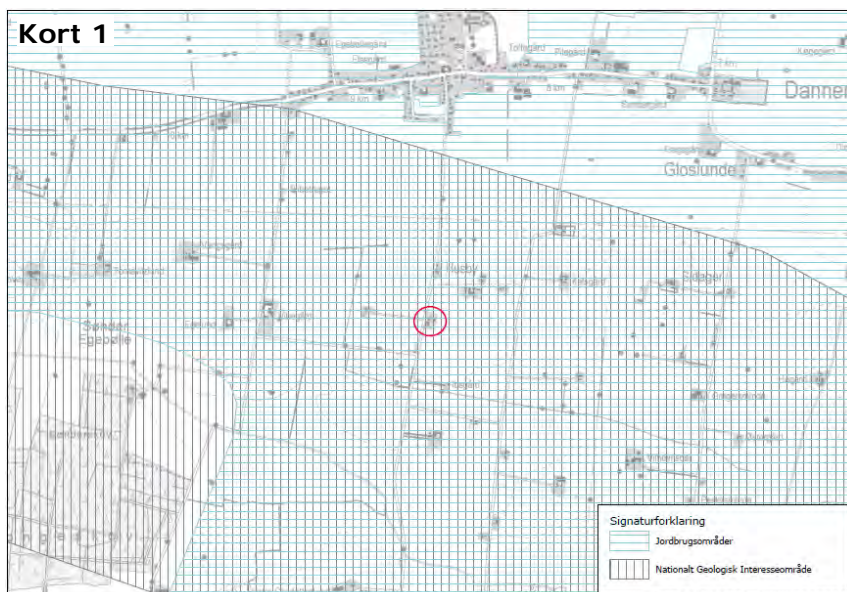
Området omkring Langholmvej 31, 4983 Dannemare er besøgt den 17. august 2012.

Planmæssige forhold

Ejendommen er beliggende i landzone inden for de i kommuneplanen udpegede jordbrugsområder (se kort 1). Jordbrugsområderne er jf. retningslinje 14.7.1 primært forbeholdt jordbrugserhvervene. Jf. retningslinje 14.7.4 skal der ved behandling af en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug foretages en konkret og individuel vurdering af virkninger på natur, miljø, landskab og kulturmiljø.

Ejendommen er desuden beliggende inden for det Nationale Geologiske Interesseområde (se kort 1) "Dannemare", som er et typeeksempel på det plane bundmorænelandskab, som er udviklet i sjældent set grad på Sydlolland. Særligt er området præget af de ØSØ-VNV gående strømlinede landskabsformer der er skurestriber fra Bælthavs fremstødet.

Jf. retningslinje 11.4.8 i kommuneplanen skal der tages særligt hensyn til de geologiske interesser, og byggeri mv. der kan sløre landskabets dannelsesformer, skal søges udført på andre lokaliteter, og kan kun finde sted hvis der ikke kan findes et alternativ

Beskrivelse af området

Området afgrænses mod nord af Dannemare og hovedvejen, mod vest af Kongeskov, der er en del af Vindeholmeskovene, og af mindre aflange morænebakker kaldet drumlins, mod syd af kysten og sommerhusområderne og mod øst er afgrænsningen mere flydende.

Eksempel på den store skala

Området er en del af det store flade syd-lollandske bundmorænelandskab fra sidste istid, og er præget af spredte ejendomme, få levende hegn, remisser og skovplantninger, samt et overordnet vejnet der primært er nord-sydgående. Området skråner let fra Nord mod syd. De ØSØ-VNV gående skurestriber anes i landskabet som aflange "bakker" og "dale", der primært kan erkendes fordi landskabet er så sparsomt bebygget og beplantet. Den spredte bebyggelse og beplantning, sammen med det flade landskab, gør at skalaen i landskabet er stor.

Bebyggelsesmæssigt er det karakteristisk at der er meget få husmandssteder, og at gårdene ikke er omsluttet af beplantning, og derfor fremstår mere synligt i landskabet end andre steder på Lolland. De fleste gårde i området er kun præget af beplantning, på den side hvor stuehuset ligger.

På grund af de få husmandssteder og enkeltliggende huse er de fleste ejendomme i området præget af store bygningsmasser, store skala der er i landskabet.

Bebyggelsen er præget af klassisk murede gårde i røde og gule teglsten med saddeltage, samt nyere opførte landbrugsbygninger i beton og stål. En stor del af bygningerne er opført som trempelhuse eller trempellignende huse.

Eksempel på beplantning

Beskrivelse af ejendommen

Bebyggelsen på ejendommen er oprindeligt fra 1933 og består af et stuehus der er sammenbygget med stalden, hertil en senere bygget landbrugsbygning, gyllebeholder og for nylig er der blevet opført et nyt maskinhus. Det nye maskinhus er opført i trempellignende stil, med en svenskrød bund og en koksgrå/sort top, der falder godt ind i den øvrige landbrugsbebyggelse, om end skalaen er noget større end for den øvrige del af bebyggelsen. Syd for ejendommen i forbindelse med haven afgrænses ejendommens bebyggelse af et øst-vest gående levende hegn.

Bebyggelsen på ejendommen fordeler sig langs med Langholmvej, hvor den oprindelige gård med have ligger længst mod syd, og det nye maskinhus længst mod nord.

Bebyggelsen på ejendommen fremtræder tydeligst i landskabet set fra Østervej (*fotostandpunkt 1*), der ligger øst for ejendommen. Vest fra dækkes ejendommen delvist af husene og haverne omkring Langholmvej 18 og 20, og set fra syd dækkes bebyggelsen på ejendommen af det levende hegn (*fotostandpunkt 3*). Fra Nord af fremstår bebyggelsen på ejendommen tydeligt fra Hus-

byvej, men fra Langholmvej dækkes ejendommen, af ejendommene Langholmvej 27 og 29 (fotostandpunkt 4), hvilket begrænser ejendommens fremtræden i landskabet, set fra nord, væsentligt.

Ejendommen set fra øst (fotostandpunkt 1)

Ejendommen set fra vest (fotostandpunkt 2)

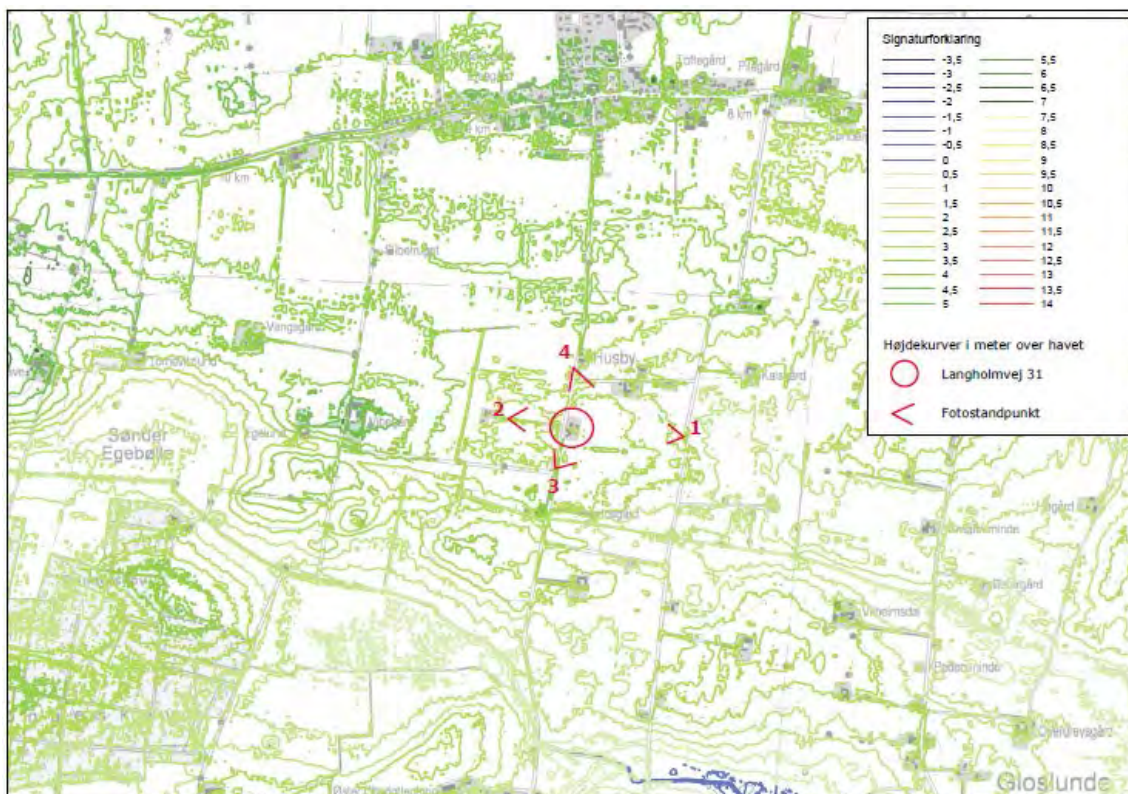

Ejendommen set fra syd (fotostandpunkt 3)

Ejendommen set fra nord (fotostandpunkt 4)

Langholmvej 31 ligger i overgangszonen mellem en "bakke" og "dal" i de ØSØ-VNV gående skurestriber, men på grund af afstanden mellem den eksisterende bebyggelse, kan landskabets karakter følges mellem bygningerne.

Landskabelig vurdering af stald

Den ansøgte stald ønskes placeret øst for den oprindelige gård, vinkelret på den eksisterende bebyggelse, så stalden kommer til at flugte med Langholmvej der løber NNØ-SSV. Stalden ønskes placeret i en afstand af 10 m SSV for det nye maskinhus. Hermed flugter gavlen med gavlen på den eksisterende ældre landbrugsbygning, og kigget "igennem gården" bevares mod nord. Det sydlige kig "gennem gården" vil derimod blive blokeret, lige som den nye staldbygning kommer til at gå længere mod syd end den eksisterende bebyggelse og beplantning på gården.

Det vurderes at blokeringen af det sydlige kig "gennem gården", og det at bygningen vil gå længere mod syd end den eksisterende bebyggelse, vil forringe oplevelsen af landskabets karakter.

Staldens placering NNØ-SSV, er direkte på tværs af de ØSØ-VNV gående skurestriber, og længden af stalden på 75 m vurderes at ville virke som en mur i landskabet. Samtidig ligger gården i den landskabeligt sårbare overgangszonzone mellem en "bakke" og "dal" i de ØSØ-VNV gående skurestriber. Samlet set vurderes det, at stalden vil sløre landskabets dannelsesformer i væsentlig grad. Dette sammenholdt med, at stalden ønskes opført i et Nationalt geologisk interesseområde, der særligt er udpeget for at sikre de ØSØ-VNV gående skurestriber bevares synlige i landskabet, gør at stalden ikke kan placeres på den ønskede placering.

Ud fra en landskabelig vurdering bør stalden deles i to mindre stalde, og placeres så de ligger vinkelret ud fra Langholmvej, på samme måde som det nye maskinhus, og placeres øst for henholdsvis den eksisterende gyllebeholder og den oprindelige gård og stuehus, så bygningernes sider flugter med sider og gavle på de eksisterende bygninger, så det sikres at "hullerne gennem gården opretholdes, og landskabets karakter derved fortsat kan erkendes. Dette sikre samtidig, at gården holdes "samlet", lige som det sikre en fornuftig arrondering for resten af ejendommen. Desuden skal der stilles vilkår om at der etableres et læhegn som fortsættelse af det eksisterende levende hegn, der skal flugte med den østlige gavl på de nye staldbygninger. Samtidig skal der stilles vilkår om at der ikke må etableres nogen former for hegn og beplantning mod øst.

Hvis opdelingen af stalden økonomisk set vurderes, at overstiger de vilkår der kan stilles i forhold til proportionalitetsprincippet. Bør stalden placeres vinkelret på Langholmvej bag den oprindelige gård, så bygningens sider flugter med siderne på den eksisterende slagtekalvestald, så det sikres at "hullerne gennem gården opretholdes, og landskabets karakter derved fortsat kan erkendes. Dette vil sprede gården lidt mere samtidig med at det vurderes at være en dårligere løsning for arronderingen af gården. Desuden skal der stilles vilkår om at der etableres et læhegn som fortsættelse af det eksisterende levende hegn, der skal flugte med den østlige gavl på de nye staldbygninger. Det kan eventuelt tillades, at der kan være et "hul" midt i hegnet på 25 meter, så den nye stald kan ses gennem hegnet. Samtidig skal der stilles vilkår om at der ikke må etableres nogen former for hegn og beplantning mod øst.

I begge tilfælde skal hegnet etableres som minimum et 3-rækket læghegn, med en række og planteafstand på maksimum 1,5 m, bestående af hjemmehørende og lokalitetstilpassede træer og buske (se www.plantevalg.dk). Der må maksimalt indgå 25 % træer i hegnet, og hegnet skal kunne blive minimum 8 meter højt. Der må godt indgå mindre buske i hegnet.

Bilag 4

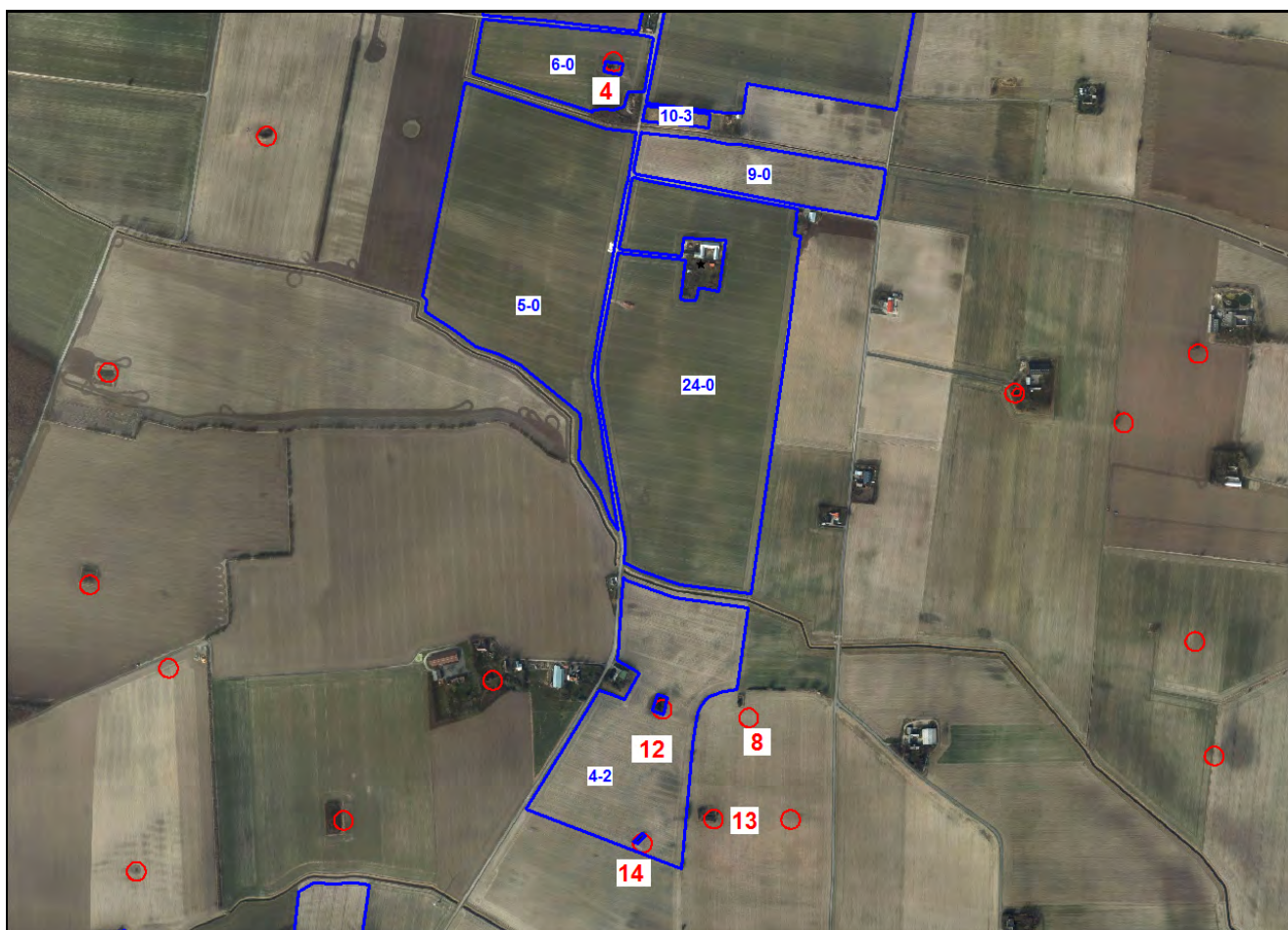
Bilag IV arter i Lolland Kommune

Art	Udbredelse/lokaltet	Er særligt sårbar overfor
Brandts Flagermus	Arten findes på få lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i huse (og træer). Overvintrer i kældre, miner m.v.
Vandflagermus	Almindeligt forekommende i næsten hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens overvintringsområder. Findes i hule træer i nærheden af jagtområderne. Overvintrer i miner, kældre, brønde m.v. Jager over vandflader.
Frynseflagermus	Arten findes på få lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i hule træer, knyttet til skovområder. Overvintrer i miner, kældre m.v.
Troldflagermus	Arten findes på flere lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i huse samt hule træer; stærkt knyttet til ældre løvskov.
Dværgflagermus	Almindeligt forekommende i hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Overvintrer i bygninger og hule træer.
Brunflagermus	Almindeligt forekommende i næsten hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- overvintringssteder. Er knyttet til hule træer i løvskov.
Sydflagermus	Almindeligt forekommende i hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i bygninger. Stærkt mennesketilknyttet art.
Skimmelflagermus	Arten findes på en enkelt lokalitet i området ved Nakskov Fjord.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Arten har udelukkende kvarter i bygninger året rundt.
Bredøret Flagermus	Ved overvågning. Detektorlytning i 2002-2005 blev registreret ved Søholt og Hamborg Skov. Det tyder på, at arten er mere udbredt og almindelig øst for Store Bælt end tidligere antaget.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i bygninger, kældre m.v.
Langøret Flagermus	Arten findes på flere lokaliteter i Lolland Kommune. Meget tyder på, at den ikke er sjælden, men blot overset mange steder.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i bygninger og hule træer.
Stor vandsalamander	Almindeligt forekommende i hele kommunen	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Udsætning af fisk. Findes i lysåbne, ofte vegetationsrige, rene vandhuller.
Løgfrø	Kun 10-15 recente forekomster på Sydjylland	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Yngler i lysåbne, vegetationsrige, rene vandhuller. Raster på arealer med løs jord, hvor den kan grave sig ned.
Løvfrø	Almindeligt forekommende i den vestlige del af kommunen. Registreret tæt på anlægget	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i lysåbne, lavvandede vandhuller, rent vand, rig undervandsvegetation. Raster i brombærbuske, tjørn, gedeblad, slåen m.v.
Spidssnudet frø	Almindeligt forekommende i hele kommunen. Det ser dog ud til, at den er	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Findes i vandhuller og søer gerne i sammenhæng med

	forsvundet fra landbrugslandet, men har overlevet der, hvor der er moser, enge eller strandenge.	anden natur (eng, mose). Raster i enge, sumpede områder nær ynglestedet.
Springfrø	Almindeligt forekommende i hele kommunen. Registret tæt på anlægget	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Udsætning af fisk, ænder. Vandhuller uden fisk. Raster i bunker af sten og kvas i skove, levende hegn m.v.
Grønbroget tudse	Almindeligt forekommende i området omkring Nakskov Fjord og langs Lollands syd-vestlige kyst. Registret tæt på anlægget	Ophør eller ændring af driften i yngleområder. Veje nær ynglesteder. Findes i lysåbne vandhuller med lav vegetation på brinkerne, og f.eks. markoversvømmelser. "Pionerart". Raster på land nær ynglevandhul f.eks. under sten, jordhuller.
Strandtudse	Et par forekomster i området ved Nakskov Fjord, en ved Riddertoft, en ved Kramnitse og en på Lindholm. Nogle af disse bestande er meget små og truede. Registret tæt på anlægget	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Findes i lavvandede, lysåbne, udtørrende vandhuller f.eks. på græssede strandenge. Raster i åbne områder med lav vegetation f.eks. græssede strandenge. Graver sig ned i jorden.
Klokkefrø	Uddøde på Lolland ca. 1975. Der har været en bestand i den nordvestlige del af kommunen.	
Markfirben	Der vides kun lidt om artens tidligere forekomst. Den har tilsyneladende altid været sjælden på Lolland.	
Eremit	Findes i Halsted Kloster Dyrehave og Maltrup Skov. Tidligere fundet i Keldskov og Kristianssæde Skov (senest set i 1980'erne).	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Lever i gamle løvtræer med smuldfyldte huller. I skove, parker.
Enkelt Månerude	Har haft forekomster i digegrave. Senest set i 1918 ved Rødbyhavn.	Tilgroning, vandstandssænkning, naturlig succession.
Mygblomst	Enkelte gamle voksesteder i den østlige del af kommunen	Tilgroning, vandstandssænkning.

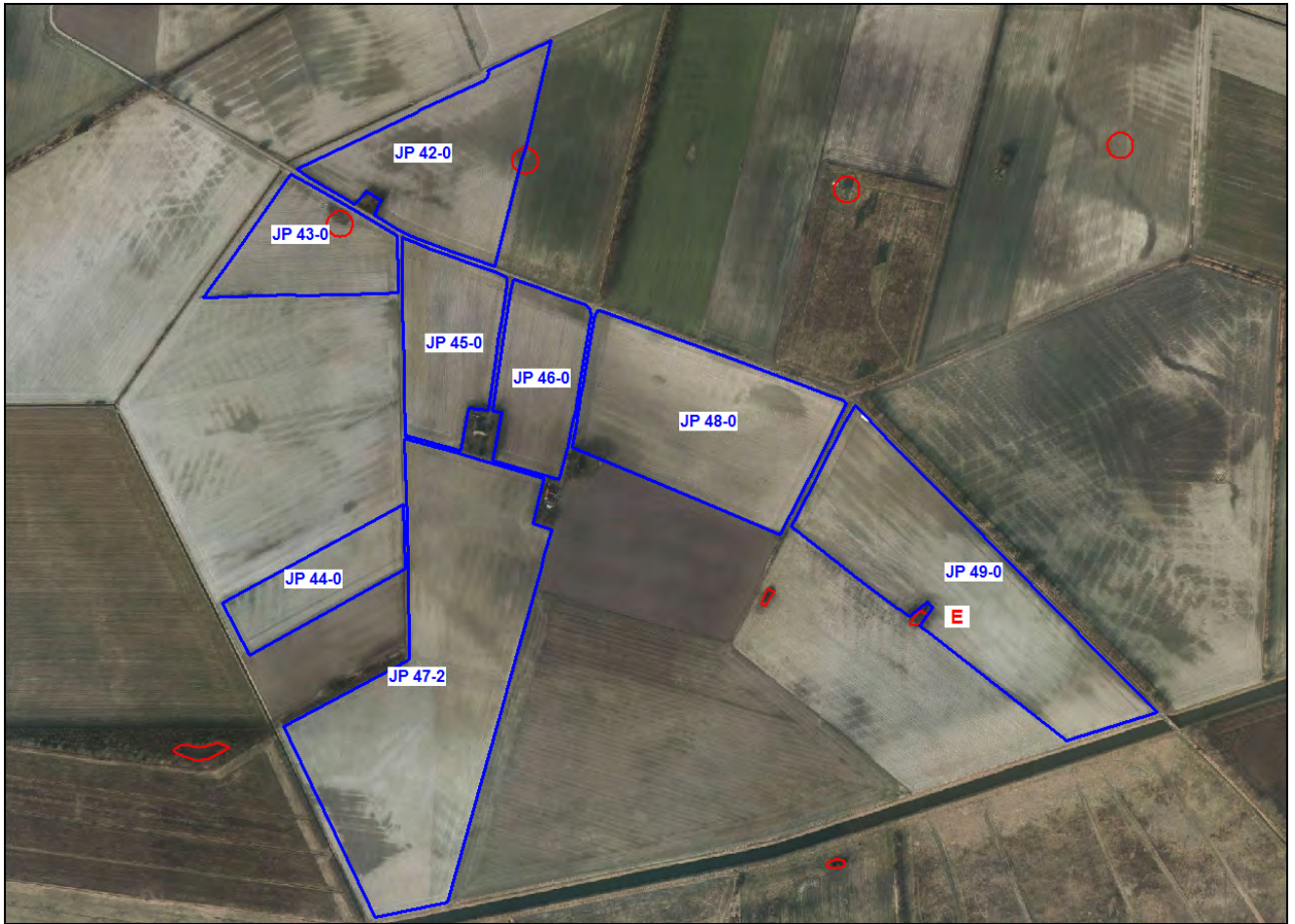
Bilag 5

Kort over vandhuller med Bilag IV-padder og kategori 3 natur

Bilag 6

Udpegningsgrundlag for nærliggende Natura 2000 område

1. Natura 2000 område nr. 178, Halsted Kloster Dyrehave:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde H157

9130 Bøg på muld
9160 Ege-blandskov
1084 *Eremit

2. Natura 2000 område 179, Nakskov Fjord:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde H158

1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
1150 * Kystlaguner og strandsøer
1160 Større lavvandede bugter og vige
1170 Rev
1220 Flerårig vegetation på stenede strande
1230 Klinter eller klipper ved kysten
1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
1330 Strandenge
2110 Forstrand og begyndende klitdannelser
2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3160 Brunvandede søer og vandhuller
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 88

Knopsvane, rastende
Sangsvane, rastende
Sædgås, rastende
Troidand, rastende
Toppet skallesluger, rastende
Rørhøg
Blishøne, rastende
Klyde
Almindelig ryle
Splitterne
Fjordterne
Havterne
Dværgerterne

*Angiver prioriteret naturtype eller art

Bilag 7

Kilder og referencer anvendt i naturvurdering

1. Ansøgningsmateriale
2. Analyse af jordbrugserhvervene 2009.
3. Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelser og etablering af større husdyrbrug, 2003 (Ammoniakmanualen) af Skov- og Naturstyrelsen (opdateret udgave, dec. 2005)
4. Basisanalyse del I for vanddistrikt 35, hovedopland II
5. Basisanalyse del II for vanddistrikt 35, hovedopland II. Vurdering af vandforekomsters tilstand. Risikovurdering.
6. Basisanalyse for Natura 2000 område 178. Halsted Kloster Dyrehave, Storstrøms Amt 2006.
7. Natura 2000-plan 2010-2015. Halsted Kloster Dyrehave Natura 2000-område nr. 178 Habitatområde H 157. Naturstyrelsen 2011
8. Basisanalyse for Natura 2000 område 179. Nakskov Fjord og Inderfjord, Storstrøms Amt 2006.
9. Natura 2000-plan 2010-2015. Nakskov Fjord og Inderfjord. Natura 2000-område nr. 179. Naturstyrelsen 2011.
10. DMU 2009: Deposition af N komponenter 2009 – kommuner.
11. DMU m.fl. 2009: NOTAT. Grøn Vækst – Videnbehov.
12. GIS-temaer fra <http://www.arealinformation.dk> vedr. DEVANO-kortlagte naturtyper og levesteder, beskyttede naturtyper, §7-naturtyper, risikoanalyser for målsatte vandløb, nitrat- og fosforklasser, nitratfølsomme indvindingsområder samt drikkevandsområder.
13. GIS-temaer fra Storstrøms amt med fund af sjældne og rødlistede arter: planter, padder, krybdyr, pattedyr og insekter.
14. Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV (www.dmu.dk/pub/FR635.pdf)
15. Habitatbeskrivelser, årgang 2005. Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet (NATURA 2000 typer). www.dmu.dk/1_Om_DMU/2_Tvaer-funk/3_fdc_bio/ta/Habitat-beskrivelser-app4b-ver102.doc
16. Habitatdirektivbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 408 af d. 1. maj 2007, med senere ændringer.)
17. Miljøministeriet 2009: MILJØKLAGENÆVNETS PRAKSIS I SAGER OM MILJØGODKENDELSE AF HUSDYRBRUG ("PRAKSISNOTAT", 2. UDG.) 15. december 2009.
18. Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet - Notat om beskyttelsesniveauer mm.
19. Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet - Notat om påvirkning af Natura 2000-områder.

20. Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet –DMUS vurdering af usikkerhed ved tærskelværdier for ammoniakfølsom natur.
21. Lolland Kommune 2008: Registrering af sjældne padder i Lolland Kommune. Upubliceret arbejdsdokument udarbejdet af Kåre Fog for Lolland Kommune.
22. Lolland kommune 2013: upublicerede registreringer foretaget af AGLAJA v. Eigil Pløger i november 2009 og november 2013
23. GIS-temaer fra www.miljoportalen.dk vedr. DEVANO-kortlagte naturtyper og levesteder, beskyttede naturtyper, § 7-naturtyper, risikoanalyser for målsatte vandløb, nitrat- og fosforklasser, nitratfølsomme indvindingsområder samt drikkevandsområder.
24. Oplysninger på www.naturdata.dk
25. Oversigt over botaniske lokaliteter 3: Lolland, Falster, Møn og Bornholm (Miljøministeriet, 1982)
26. Dansk Pattedyratlas (2007). Gyldendal. ISBN 13: 9788702055061
27. Storstrøms Amt, 2000: Rødlistede insekter i det åbne land i 2000
28. Storstrøms Amt, 2001: Rødlistede fugle
29. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede padder og krybdyr i Storstrøms Amt 2006
30. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede skovinsekter i Storstrøms Amt 2006
31. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede mosser og laver i Storstrøms Amt 2006
32. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede planter 2006. En revision af rødlistede planter 1999.
33. Bekendtgørelse nr. 1695. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bilag 8
Udspretningsarealer

LandboSYD
Planteavl
Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
Tlf. 74365000 Fax. 74365001
Langholmvej 31
arealer 1
Dato: 18.03.2013 / 10:37:52

J.Nr.
Målforhold: 1:17000
Init.: AHA

**LandboSYD
Planteavl**

Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
Tlf. 74365000 Fax. 74365001

**Langholmvej 31
Marker 2**

Dato: 28.05.2013 / 14:48:48

J.Nr.

Målforhold: 1:12000

Init.: AHA

0 600 meter

DDO Copyright COWI

DDO Copyright COWI

LandboSYD Planteavl		
Peberlyk 2, 6200 Aabenraa Tlf. 74365000 Fax. 74365001		
Langholmvej 31 Marker 3	J.Nr.	
Dato: 18.03.2013 / 10:45:42	Målforhold: 1:17000	
	Init.: AHA	

**Ejet areal, Langholmvej 31, Langholmvej 37 J,
Langholmvej 45 J og Østervej 5**

Forp. areal, Armingevej 19, tilh. Jens Dalsgaard Jensen

Forp. areal, Boelsvej 5, tilh. Vestenskov-Arminge Kirkekasse

Forp. areal, Kirkevej 1, tilh. Josef J. Siekierski

Forp. areal, Bygaden 35, tilh. Anne Lydia Pedersen

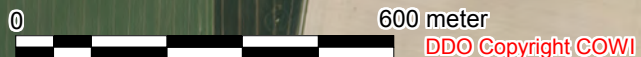
Forp. areal, Bygaden 22, tilh. Erik Knudsen

Forp. areal, Langholm Strandvej 1, tilh. Bente Tranberg

Forp. areal, Sandvejen 10, tilh. Bent Maurits Hansen

Forp. areal, Kramnitsevej 6, tilh. Jens Otto Petersen

Stiplet rød linie = Transportruter for husdyrgødning

**LandboSYD
Planteavl**

Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
Tlf. 74365000 Fax. 74365001

**Langholmvej 31
Ejerforhold arealer**

Dato: 28.05.2013 / 14:23:28

J.Nr.

Målforskel: 1:12000

Init.: AHA

Beredskabsplan
for
Steen Vang Johansen,
Langholmvej 31, 4983 Dannemare

Indholdsfortegnelse:

TELEFONNUMRE	3
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	4
OVERLØB AF GYLLE	5
KEMIKALIE- OG OLIESPILD	6
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE	7
STRØMSVIGT	8
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER	9
BILAG A Kort over ejendommen	10
BILAG B Kort over udløbspunkter fra dræn til vandløb	11

Udarbejdet af:
landboSyd, Anny Hansen
27.05.2013

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes i blå mappe på kontoret i sturehuset.

Kopi af beredskabsplanen findes i blå mappe i skab i værksted.

Kort materiale.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (f.eks. bekæmpelsesmidler, handelsgødning, svovlsyre til forsuring)
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel og åndedrætsværn
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- Evt. fald/kote mod vandløb/dræn/brønde og boringer
- Trykflasker/oplag af f.eks. F-gas, stationære F-gasbeholdere, svejseanlæg m.v.
- Flugtveje for dyr/frigørelse mm.

Husk

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Nærmeste telefon står i stuehus og har nr. 54 94 48 96.

Miljømyndighed	kontaktes på telefon: 54 67 67 67 dag eller nat
Falck	kontaktes på telefon: 70 10 20 30 dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon: 112 dag og nat
Lægehuset	kontaktes på telefon: 54 65 75 20 dag eller nat
Lægevagt	kontaktes på telefon: 70 15 07 00 dag eller nat
Tandlægevagt	kontaktes på telefon: 70 15 07 08 dag eller nat
Landbocenteret	kontaktes på telefon: 54 84 09 99 dag eller nat
Dyrlæge	kontaktes på telefon: 54 92 33 01 dag eller nat
Foderstofforretning	kontaktes på telefon: 33 68 43 20 dag eller nat
Elektriker	kontaktes på telefon: 54 95 82 00 dag eller nat
Smeden / VVS	kontaktes på telefon: 54 96 00 24 dag eller nat

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet – RING 112 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra.

Hvad er der sket og at det er en gårdbrand.

Er der tilskadekomne – hvor mange?

Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget.

Kontakt ejeren, Steen Vang Johansen på tlf. 20 43 71 80

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af:

dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskort.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlevér denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed.

Hvor det brænder.

Brandens omfang.

Hvor der er adgangsveje.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan afhjælpe situationen:

Pulverslukkere

OVERLØB AF FLYDENDE GØDNING / SPILDEVAND INSTRUKS

Ved større overløb af flydende husdyrgødning / spildevand eller ved brud på gylletanken – RING 112

Oplys:

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Steen Vang Johansen på tlf. 20 43 71 80

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 54 67 67 67

Forsøg opdæmning ved quadræn mellem stald og lade samt i drænbrønde mod syd ved Langholmvej for at undgå at spildevand løber til vandløb mod syd (se bilag B).

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden af spildevand.

Er spildevand løbet til:

dræn skal der laves en opdæmning af vandløbet med bigballe eller jord (se bilag B).

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Traktor med frontskovl står i maskinhus

Bigballe i lade (bygning 3) samt på Husbyvej 2 og på Langholmvej 35.

KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS

Ved større overløb af mælk, kemikalier og olie – RING 112 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Steen Vang Johansen på tlf. 20 43 71 80

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 54 67 67 67

Forsøg opdæmning ved quadræn mellem stald og lade samt i drænbrønde mod syd ved Langholmvej for at undgå at spildevand løber til vandløb mod syd (se bilag B).

Traktor med frontskovl står i maskinhus

Bigballe i lade (bygning 3) samt på Husbyvej 2 og på Langholmvej 35.

I værksted i bygning 3 samt i kemikalierummet, bygning 3A findes der:

savsmuldspakker og kattegrus, der kan benyttes til at opsuge spildte væsker.

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. skal ligeledes noteres på kortet over ejendommen.

Vand

Hovedhane sidder i hegn ved Langholmvej sydvest for stuehus.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder på sydgavl i stald 2A

El-tavler sidder ved: sydgavl i lade (bygning 3) samt ved port mod nordvest i ny kalvestald (bygning 17).

Nye 10 ampere sikringer opbevares ovenpå eltavler i stald bygning 2A og i lade (bygning 3).

Nye 16 ampere sikringer opbevares ovenpå eltavler i stald bygning 2A og i lade (bygning 3).

Nye 25 ampere sikringer opbevares ovenpå eltavler i stald bygning 2A og i lade (bygning 3).

Der bruges automatsikringer i stuehus og maskinhus (bygning 16).

STRØMSVIGT INSTRUKS

Vurdér om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over 2 timer, ring til Ceas-NVE og forhør om varigheden af udfaldet.
Telefon 70 29 29 29

Eventuelt iværksæt opstart af nødstrømsgenerator.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f.eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

Signaturforklaring:

- A. Olie og dieseltanke
- B. Oplag af spildolie
- C. Oplag af lysstofrør og lign.
- E. Oplag af sprøjtemidler i kemiskab
- F. Medicinoplag
- J. Oplag af kunstgødning
- N. Stophane
- O. Hovedafbryder
- O1. Eitavle
- P. Pulverslukker
- Q. Ammoniakbeholdere (4 stk)
- R. Trykflasker

Flugtruter

- Signaturforklaring:**
- 1. Stuehus, opført 1933
  - 2. Stald, opført 1948
  - 2a. Småkalvestald, opført 1948
  - 3. Lade/værksted, opført 1973
  - 3a. Kemirum
  - 4. Bryggers, opført 1933
  - 16. Maskinhus, opført 2011
  - 17. Ansøgt kalvestald
  - 18. Gyllebeholder, opført 1986
  - 19. Vaskeplads
  - 19a. Møddingsplads
  - 20. Forbeholder

P P P N P
17. Ny stald

Langholmvej 31

LandboSYD
Planteavl

Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
Tlf. 74365000 Fax. 74365001

Langholmvej 31
Beredskabsplan, bilag A
Dato: 28.05.2013 / 13:43:14

J.Nr. _____
Målforhold: 1:1100
Init.: AHA

55 meter
DDO Copyright COWI

Signaturforklaring:

1. Stuehus, opført 1933
2. Stald, opført 1948
- 2a. Småkalvestald, opført 1948
3. Lade/værksted, opført 1973
- 3a. Kemirum
4. Bryggers, opført 1933
16. Maskinhus, opført 2011
17. Ansøgt kalvestald
18. Gyllebeholder, opført 1986
19. Vaskeplads
- 19a. Møddingsplads
20. Forbeholder

Halmlade på
Husbyvej 2a

Aquadræn

Langholmvej 31

Skraveret areal
afvander til gyllebeholder

Septiktank

Signaturforklaring:

- Rød: Forurenet spildevand til gyllebeholder
- Lys blå: Tagvand til faskiner
- Gul: Husspildevand / septiktank
- Koboltblå: Overfladevandssystem
- Koboltblå streg: Åben grøft, vandløb /aquadræn
- Koboltblå stiplede streg: Rørlagt ledning
- Koboltblå cirkel: Brønd med dæksel i terræn

§ 3 sø

Halmlade på
Langholmvej 35

LandboSYD
Planteavl

Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
Tlf. 74365000 Fax. 74365001

 LandboSyd

Langholmvej 31
Beredskabsplan, bilag B
Dato: 28.05.2013 / 13:49:30

J.Nr.
Målforhold: 1:2200
Init.: AHA

110 meter

DDO Copyright COWI

Signaturforklaring:

- Rød: Forurenet spildevand til gyllebeholder
- Lys blå: Overfladevand til faskiner
- Gul: Husspildevand / septiktank
- Koboltblå: Overfladevandssystem
- Koboltblå streg: Åben grøft, vandløb / aquadræn
- Koboltblå stiplede streg: Rørlagt ledning
- Koboltblå cirkel: Brønd med dæksel i terræn

Nyt aquadræn

Langholmvej 31

17. Ny stald

16

Skraveret areal
afvander til gyllebeholder

Septiktank

LandboSYD
Planteavl

LandboSYD

Pøbertyk 2, 6200 Aabenraa
Tlf. 74365000 Fax. 74365001

Langholmvej 31
Afløbsforhold

Dato: 28.05.2013 / 15:25:00

J.Nr. Målforhold: 1:1100
Init.: AHA